

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

19206

Մ.

Հ. Ս. Խ. Հ.

Պրոլետարներ բոլոր յեկրների, միացե՛ք

Դ. Կ Ի Ն

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՃԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ

== ՈՒ ==

ՆՐԱ. ԿԱՌՈՒԹՅՎԱԾՔԸ

Փոխադրեց՝ Լ. ՉԱՐԴՈՒՆԵ

328(47)

4-49

№ 9.

Կովկասյան և Բանակի Ռազմա-Նեղ. Խորհրդին կից
Հայկական Խմբագր.-Հրատարակչական Կոլեգիա

ՅԵՐԵՎԱՆ, 1925

**ՎԱՅԿ. ԽՄԲԱԳՐ. - ՀՐԱՏ. ԿՈԼԼԵԳԻԱՅԻ ՀՐԱՏԱ-
ՐԱՎՈՒԹՅԱՄԲ ԼՈՒՅՍ ԵՆ ՏԵՍԵԼ**

Գինը

- 1. Եճվալզ — Հրացանա-Հրաձգային գործ, փոխ. Գ. Կուրանյան . . . 35 կ.
- 2. Լ. Տրոցկի — Կարմիր հուշատետր թարգ. Գ.Տ.Ա. 20 կ.
- 3. Գաղովսկի — Բանվոր դասակարգի Գ.Վ.Կ. զրոշի աակ, թարգ. Լ. Դանիկյան . . . 40 կ.
- 4. Կոզլովսկի — Քողարկում, I մաս թարգ. Հ. Ալեքյան . . . 20 կ.
- 5. Կոզլովսկի — Քողարկում II և III մ. թարգ. Հ. Ալեքյան . . . 50 կ.
- 6. Մ. Ռաճես — Կարմիր Բանակ թարգմ. Մ. Տ. - Հովհաննիսյան . . . 15 կ.
- 7. Հուշատետր հրացանաձիգ կուրմիր բանա- կայինի 1891 թվականի տիպարի 3 դժանի հրացանը խնամելու համար. թարգ. Մ. Տ. Հովհաննիսյան . . . 20 կ.
- 8. Բ. Գ. Կ. Բ. Հետևակի ժամանակավոր մար- տական կանոնադիրք մասն I թարգ. Ար. Ոհանյան . . . 75 կ.
- 9. Դ. Կիճ — Մորհրդային իշխանությունն ու նրա կառուցվածքը փոխադրեց Լ. Վարդուհի 40 կ.

ՏՊԱԳՐՎՈՒՄ ԵՆ

- 1. Հետևակի մարտական ծառայությունը . . .
- 2. Կ. Մարտով — Հետևակի սահմանափակումները
- 3. «Կուրա» գնդապրի նկարագրությունը . . .
- 4. Ս. Միխայելով յեվ Վ. Սվեցկի — Ռազմա- կան տեղադրություն . . .

1003
19855

~~300~~
2681-40
328(47)
4-49

2173 SEP 2006

Ս. Խ. Հ. Ս. _____ Հ. Ս. Խ. Հ. _____
Պրոֆեսարներ բոլոր յեկերներ, միացե՛ք.
15 JAN 2010

Դ. Կ Ի Ն Հայկախառ Ռայ -
Տախառ շուշուս ժայռից
19/11 - 25ր.

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՃԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ

Գրքիս 55-րդ յերեսում սպրդել և հետևյալ կա- րևոր սխալը — ներքևից 2-րդ պարբերություն տեղ պետք և կարգալ հետևյալ յերկու պարբերությունը.
Պոստ-հեռագրային ժողովրդական կոմիսարիա- ռը ղեկավարում և յերկրի բոլոր կապակցություն մի- շտցները — պոստն ու հեռագիրը:
Մոսակին առեվտրի ժողովրդական կոմիսարիա- ռը վարում և անարական հարաբերություններ ու տար պետությունների հետ:

20 MAY 2013

008 19206
111-1812

Handwritten notes in Armenian script, including the date 12/01.

1. ՄԵՐ ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՈՒՆԸ

Այն պետությունը, փորակեց մենք ապրում ենք, կոչվում է Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետությունների Միություն:

Մինչև 1917 թվի փետրվարը մեր յերկիրը կոչվում էր Ռուսական Կայսրություն և կառավարում էր թագավորը:

Ս. Խ. Հ. Մ. բռնում էր յերկրագնդի ամբողջ ցամաքի 1/7 մասը. նրա տարածությունը կազմում է 20,4 միլիոն քառակուսի վերստ:

Ս. Խ. Հ. Մ. սահմաններն է Սև ծովի ափերը, Ռումինիան, Լեհաստանը, Լիտվան, Լատվիան, Եստոնիան, Ֆինլանդիան, Շվեցիան, Սպիտակ ծովի, Հյուսիսային Սառուցյալ ովկիանոսի և Արտսյան ծովի ափերը, Յապոնիայի, Չինաստանի, Աֆղանիստանի, Պարսկաստանի և Տաճկաստանի սահմանակցությամբ:

Յարը բռնությամբ և ուժով յուր ուժեղ ձեռքի տակն էր առել բացմաթիվ ազգեր, փո-

69496-68

րոնց քրտինքով հարստանում էլին կալվածա-
տերերն ու կապիտալիստները:

Պատերազմների շնորհիվ մեզնից անջատվեց
2, 6 միլիոն բառ. վերստ: Յերկրի վորոշ մասը
գավթեցին Ռումինիան (Բեսարաբիա) և Յապո-
նիան (Սախալինի հյուսիսային կեսը), մի մասն
եւ անցավ Լեհաստանին համաձայն Ռիգայի խա-
ղարար դաշնագրի: Բացի դրանից՝ վորպես ինք-
նուրույն պետութիւններ անջատվեցին Լեհաս-
տանը, Ֆինլանդիան, Լիտվան, Լատվիան և Ես-
տոնիան, վորոնք նախքան հեղափոխութիւնը
մանում էլին Ռուսական կայսրութեան մեջ:

1920 թ. Ռուսաստանի Սոցիալիստական
Ֆեդերատիվ Սորճրդային Հանրապետութեան ազ-
գաբնակչութիւնը 137 միլիոն շնչի յեր հասնում,
իսկ 1914—17 թ. պատերազմների ընթացքում
178 միլ. շնչի: Այդ 137 միլիոնից ուսաստանի
քաղաքներում ապրում են 20 միլիոն, իսկ ազ-
գաբնակչութեան մնացած մասը՝ գյուղերում:
մինչև պատերազմը քաղաքներում ապրում էր
28 միլ. իսկ գյուղերում 150 միլիոն. 1914 թվի
և ներկայիս ազգաբնակչութեան թվի այդ տար-
բերութիւնը բացատրվում է նրանով, վոր մեր
յերկրից բաժանված յերկրամասերն ունեյին շատ
խիա ազգաբնակչութիւն:

Մեր յերկրում ապրում են շատ ժողովուրդ-
ներ և ցեղեր. նրանցից գլխավորն են վելի-

կորուները, ուկրայնացիները, բելուսները, հը-
եանները, լեհերը, թաթարները, չուվաշները, կիւ-
ղիզները, բաշկիրները, սարթերը, վրացիները,
հայերը, թուրքերը, ոսերը, յակուսները, և այլն:
Այդ բոլոր ժողովուրդներն համարվում էլին թա-
գավորի հպատակներ: Ռուսաստանում իշխում
էր գլխավորապես վելիկուուսական բուրժուա-
զիան, վորը ճնշում էր ինչպես յուր, այնպես էլ
բոլոր ժողովուրդների աշխատավոր մասսաներին,
և իգուր շեր Ռուսաստանը կոչվում «ազգերի
բանտ»:

1917 թ. փետրվարին տապալվեց կայսերական
իշխանութիւնը, իսկ հոկտեմբերին դեն շարավեց
բուրժուական ժամանակավոր կառավարութեան
տիրապետութիւնը. այսպիսով նախկին ուսաս-
կան կայսրութեան յերկրամասում իշխանութիւնն
անցավ բանվորների և գյուղացիների պատգա-
մավորների խորհուրդներին, և կազմվեց Ռու-
սաստանի Սորճրդային Հանրապետութիւնը:

Ռուսաստանի Սորճրդային Հանրապետու-
թիւնը, վորպես մեծ բանվորական պետութիւն
ազատ միութեան մեջ համախմբելով ամբողջ
ազգաբնակչութեանը և նախկին միապետական
Ռուսաստանի բոլոր ցեղերին՝ հավասարվեց աշ-
խարհի մնացած պետութիւններին, ուր մինչև
այսուր թագավորում է գեռ բուրժուական իշխա-
նութիւնը:

Սորհրդային հանրապետութեան ստեղծման առաջին որից սկսած, նրան առող ուստական և համաշխարհային բուրժուազիան նպատակ դրեց մասնիկները ծվատել և միանգամայն վերացնել Սորհրդային իշխանութիւնը:

Աշխատավորութեան թշնամիներին աշուղեց քաղաքացիական կռիւները ընթացքում գավթել Սորհրդային իշխանութեան մի շարք շրջաններ: Յեթե ընդհանուր գումարի բերենք այն, թե վոր վայրերում չեր աշուղել բուրժուազիային և սպիտակ գվարդիականներին քաղաքացիական կռիւները ընթացքում ժամանակավորապես հաստատել իրենց իշխանութիւնը, կըմնա միայն վելիկուուսիան, այն էլ վոչ ամբողջովին, վորովհետև Դենիկինը 1919 թ. հոկտեմբերին գրավեց Որյոլը և մտանցավ Տուլային, իսկ Յուզենիչը մոտավորապես նույն ժամանակ կանգնած երկենինգրադի տակ: Բայց Կարմիր բանակը համառ կռիւներում իրար յետևից Սպիտակներից ազատեց Ռուսաստանի գրավված շրջանները: 1920 թվին կարմիր զորքերն ազատեցին Հյուսիսային յերկրամասը. 1920 թվի հունվարից մարտ Կոլչակից ազատվեց Մերձվոլգյան շրջանը, Ուրալը, Մերձուրալյան տափաստանները, Սիբիրը մինչև Իրկուսակ. հոկտեմբերին Կարմիր զորքերն անցան Բայկալի յետևը և գրավեցին Չիտա քաղաքը: 1920 թ. Սպիտակ զորքերից մաքրվեց

Ուկրայնայի մեծագույն մասը, ամբողջ հարավն ու Սև ծովի ափերը, 1920 թ. մարտին ազատագրվեցին Դադստանը և Հյուսիսային Կովկասը, իսկ ապրիլին գրավվեց Բագու քաղաքը: 1920 թ. սեպտեմբերին մաքրվեց Թուրքեստանը. 1920 թ. ապրիլին դադարեց Լեհաստանի հետ ունեցած պատերազմը, նոյեմբերին վերջնականապես ազատվեց Ղրիմը: 1920 թվի նոյեմբերին ազատվեց Հայաստանը. 1921 թ. ազատվեց Վրաստանը. 1922 թ. ազատվեց սպիտակներից գրավված Հեռավոր Արեւելքի հանրապետութեան մի մասը. և այգալիսով Սորհրդային իշխանութեան 5-րդ տարեդարձին մեր հանրապետութիւնը հաստատվեց Բալտիկ ծովից մինչև Մեծ ովկիանոսը և Սպիտակ ծովի ափերից սկսած մինչև Սև ծովը: Այսպիսով համեմատաբար նախկին Ռուսաստանի հողերի քիչ մասն է անջատվել Սորհրդային Հանրապետութիւնները Միութիւնից:

Ռուսաստանում ապրող բոլոր ազգութիւնները և ցեղերը աշխատավորներն ցարի «ազգերի բանտից» ազատված, համախմբվեցին Ս.Ս.Հ. Միութեան շուրջը ազատ հանրապետութիւնների միութեան հիմունքներով:

2. ԲԱՆՎՈՐԱԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒ- ԹՅՈՒՆՆ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՆՈՒՄ

Յերկար դարերի ընթացքում մեր յերկիրը գտնվում էր ցարական միապետության իշխանության տակ, թագավորն համարվում էր «Համառուսական ինքնակալ», «յերկրային աստված», սակայն իրականության մեջ նա միայն իշխանների, կալվածատերերի, վաճառականների և արգյունաբերողների կամակատարն էր: Որինակ, յերբ Պավել թագավորը չկատարեց իշխանների ցանկությունները և հակառակեց նրանց շահերին, հեռացվեց և իշխանները գահ բարձրացրին Ալեքսանդր I-ին:

Ցարական իշխանությունն այն ուժն էր, վորի շուրջն էյին հավաքվել ունեոր դասակարգերը: Ցարական իշխանությունը խիստ մեծ հսկողությամբ պահպանում էր կալվածատերերի և կապիտալիստների շահերն ու սեփականությունները, նա գյուղացիներին ամրացնում էր կալվածատիրական հողերին՝ ստիպելով նրանց աշխատելու կալվածատերերի համար, և յերբ հող ու ազատություն ձեռք բերելու համար գյուղացիները ապստամբում էյին կալվածատերերի դեմ, այն ժամանակ յերկաթի ուժով և արյունով խաղաղեցվում էր գյուղացիական այդ ապստամբությունները: Նա կախում, բանա էր

նասեցնում ու արսորում բանվորներին, յերբ նրանք ապստամբում էյին ու պահանջում գործարանատերերից իրենց չնչին աշխատավարձի կուպեկների հավելումը:

Ունեորների շահերի պաշտպանության համար ցարական իշխանության արամագրության տակ կային բանակ, վոստրիկանություն, ժանդարմներ, դատարաններ, չինովիսիկներ, վիճակային և գավառամասային հսկիչներ, տանուտերեր, աքսորներ, բանտեր և այլն...

Այդ ամբողջ մեքենան ծանր կերպով ճրնշում էր աշխատավորությանը. նրա աջակցությամբ բուրժուազիան քամում էր աշխատավոր ժողովրդի հյութը: Պետական իշխանության ոգնությամբ բուրժուազիան ճնշում և շահագործում էր ամբողջ աշխարհի աշխատավորության. պետության անունից ունեոր դասակարգերը իրենց կարգերն ու որենքներն էյին թելադրում համայն աշխարհի աշխատավորությանը՝ խստիվ պատժելով բոլոր խանդարիչներին:

Պետական իշխանությունը, բուրժուազիայի վարչության ամբողջ ապարատը կազմված էր կալվածատերերից, իշխաններից, գործարանատերերից և վաճառականներից: Դարերով ունեվոր դասերը ընտրում և դատախարակում են իրենց չինովիսիկներին, վարիչներին, գործակատարներին, դարձնելով նրանց արհեստական կա-

մակատարներ և հսկիչներ աշխատավոր ժողովրդ-
ների վրա: Պետական իշխանութիւնը տիրող դա-
սակարգի ձեռքի ճնշման և բռնութեան գեղքն-
եր ընկճված և յենթարկվող դասակարգերի վրա:
Շնորհիվ Ռուսաստանի կալվածատերերի և առե-
տրա-արդյունաբերական դասակարգի ստեղծման
ամուր պետական ապարատի, նրանք շարու-
նակեցին գիմանալ գեռ յերկար, չնայած, վոր
նրանց տիրապետութեան արմատները փտում
էին:

Հենվելով պետական ապարատի վրա, ամ-
բողջ աշխարհի բուրժուազիան գեռ մինչև որս
գիմանում է՝ չնայած, վոր նա համաշխարհային
պատերազմով և յուր ավերիչ քաղաքականու-
թեամբ ամբողջ աշխարհը հասցրել է ծանր տըն-
տեսական դրութեան: Պետական իշխանութիւնը
վիթխարի ուժ է: Ռուսաստանի բանվորներն ու
գյուղացիները յերկար տարիներ ձգտել են ու-
նեւորների լծից ազատվելու: 1905 թվի հեղա-
փոխութեան ժամանակ գյուղացիներն սկսեցին
կալվածատերերից հողերը խլել, բանվորներն
սկսեցին անցկացնել նոր կարգեր, ստեղծել ի-
րենց միութիւնները, բայց վորովհետև չեր ար-
ված ամենագլխավորը, չեր կործանված միապե-
տութիւնը, անվսաս էին բանակն ու վոստիկա-
նութիւնը, հեղափոխութիւնը հաղթվեց և խեղդ-
վեց ժողովրդի արյան մեջ: 1917 թվին աշխա-

տավորութիւնն այլկերպ վարվեց. նա գեն-
շարտեց թագավորին, արձակեց հին բանակը,
հեռացրեց բուրժուական նախարարներին, բյու-
րոկրատիային և ստեղծեց յուր խորհուրդները,
յուր պետական իշխանութիւնը:

Բանվորագյուղացիական կառավարութիւնը
կազմվեց ընտրված բանվորներից, գյուղացինե-
րից և աշխատավորների առաջնորդ կոմունիստ-
ներից. նա կազմակերպեց նոր, կարմիր բանակ,
ուր հրամանատարական պաշտոններում հետզհե-
տե կանգնեցին բանվորները, գյուղացիները և
նրանց նվիրված մարդիկ. հիմնեց հեղափոխական
դատարան և այլն: Յեւ շնորհիվ նրան, վոր իշխա-
նութիւնը իրենց ձեռքն էին վերցրել բանվո-
րագյուղացիական խորհուրդները՝ գյուղացինե-
րին հաջողվեց խլել հողերը, բանվորներին՝ ստեղ-
ծել իրենց վարչութիւնները գործարաններում:
Խորհրդային իշխանութեան գեկավարութեամբ
բանվորներն ու գյուղացիները վոչ միայն գրա-
վեցին մեր յերկրի կարեւորագույն հարստու-
թիւնները, այլև կարողացան ազատվել Սպիտակ
բանակների և ոտար կապիտալիստների հարձա-
կումներից: 1920 թ. Իտալիայի ապստամբ բան-
վորներն ու չքավոր գյուղացիութիւնը— իրենց
ձեռքը ձգեցին մի շարք գործարաններ և հողա-
մասեր, սակայն նրանք չարին ամենագլխավորը,
նրանք չկործանեցին թագավորի, բուրժուազիայի

և կարվածատերերի իշխանութիւնը և ջարդվեցին այնպես, ինչպես մեր բանվորներն ու գյուղացիները 1905 թվին:

Ամբողջ ուժն ու կարողութիւնը պատկանում է նրանց, ովքեր ունեն խոշոր գործարաններ, հանքահորեր, դրամատաներ, հողեր, յերկաթուղիներ, բոլոր ճանապարհներն ու հազորդակցութեան միջոցները, բայց այդ հարստութիւնները պահելու համար, բուրժուազիայի հետ պայքարելու, յուր դասակարգի շարքերում կարգ ու կանոն ստեղծելու, յերկիրը կառավարելու ու բանակ կազմակերպելու համար հազթող բանվոր դասակարգը պիտի հաստատի յուր բանվորագյուղացիական Սորհրդային իշխանութիւնը:

Մեր բոլոր գյուղերում և քաղաքներում, իշխանութեան, կառավարութեան, բանակի և դատարանների գլուխ անցած են բանվորների և գյուղացիների ընտրյալները:

Մեր իշխանութիւնը ընտրովի յե, իսկ այնպիսի կարգը, ուր իշխանութիւնը կազմված է ընտրված մարդկանցից և վոչ թե իշխանութիւնը ժառանգաբար ստացող թագավորներից կամ կայսրներից, կոչվում է հանրապետութիւն: Պետք է մի բան միայն տարբերել, այն վոր Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, Ամերիկայում (Միացյալ Նահանգներում) նույնպես չկան թագավորներ և կայսրներ, նրանք նույնպես

կոչվում են հանրապետութիւններ. բայց բուրժուական հանրապետութիւններում վարչական մարմիններում ընտրվում են վոչ թե բանվորներն ու գյուղացիները, այլ կապիտալիստների դասակարգից, աշխատավորներին խարելու և շահագործելու ասպարիգում ավելի քան խորամանկներն ու փորձվածները:

Մեր իշխանութիւնը կոչվում է բանվորական դիկտատուրա — գերիշխանութիւն, այսինքն ամուր յերկաթե իշխանութիւն: Սորհրդային իշխանութիւնը փոշնչացնում է յուր թշնամիներին խիստ միջոցների դիմելով, կանգ չառնելով բուրժուազիայի դեմ արյունալի ահաբեկումն գործադրելու առաջ: Նա կարողանում է նույնպես յուր շարքերում ամուր ձեռքերով պահպանել կարգ ու կանոն, առանց վորի հազթեխն անկարելի յե:

Պրոլետարիատի դիկտատուրայի գաղափարը բանվոր դասակարգին կտակէ, են նրա ուսուցիչներ — Կ. Մարքսն ու Ֆ. Ենգելսը:

«Մեր վերջնական նպատակ — գրել է Ենգելսը — սոցիալիստական հեղափոխութիւնը կայանում է բանվոր դասակարգի կողմից քաղաքական (պետական) իշխանութիւնը գրավելու մեջ, վորպես միջոց հասարակութեան վերակառուցման:»

«Իմ ուսմունքը կայանում է նրա մեջ, վոր կապիտալիզմի զարգացումը տանում է դեպի

պրոլետարիատի գիկտատուրան» ասել է Մարքսը:

Այդ գաղափարը յերկար տարիներ քարոզել է կոմունիստական կուսակցութիւնը: Ընկ. Լենինը շատ առաջ, նախքան Փետրվարյան հեղափոխութիւնը խոսել է հեղափոխութեան ընթացքում իշխանութիւնը բանվորագյուղացիական մասսաների կողմից գրավելու մասին: Յերբ սկսվեց 1917 թ. հեղափոխութիւնը, կոմկուսակցութեան ղեկավարութեամբ աշխատավոր մասսաները կառուցին իրենց իշխանութիւնը: Կոմ. կուսակցութիւնը յուր ծրագրի մեջ բանվորագյուղացիութեան իշխանութեան մասին այսպես է ասում. «Բուրժուական հանրապետութիւնը... անխուսափելի յե, այն պատճառով, վոր գոյութիւն ունի հողի մասնավոր սեփականութիւնն և արտադրութեան գանազան միջոցներ, վորոնք հանգիստանում են բուրժուական գերիշխանութեան մեքենան՝ ազգաբնակչութեան ճնշող մեծամասնութեանը—աշխատավորութեանը ճնշելու և շահագործելու համար հողուտ կապիտալիստների, վորպես հակադրութիւն գրա, բանվորական կամ խորհրդային հանրապետութեանը—կապիտալիզմից կեղեքված մասսայական կազմակերպութիւնները բանվորներին և գյուղացիներին, այսինքն՝ ազգաբնակչութեան ճնշող մեծամասնութեանը դարձրին մշտական և միակ հիմքը պետական ասպրատի կենտրոնում և տեղերում, վարից վեր:

Բանվորական պատգամավորների խորհուրդների ձևը, վորպես բանվոր դասակարգի կազմակերպութիւն, առաջ է յեկել դեռ 1905 թվի հեղափոխութեան ժամանակ: 1905 թվին Լենինգրադում և Մոսկվայում կազմված էյին բանվորական պատգամավորների խորհուրդներ: Այն ժամանակ բանվոր դասակարգը դեռ իրեն հաշիվ չէր տվել թե ի՞նչ նշանակութիւն ունեն և պիտի ունենան խորհուրդները, վորպես պրոլետարիատի գիկտատուրայի որդաններ, վորպես սոցիալական հեղաշրջման և բանվորական հեղափոխութեան գեներ:

Ընկ. Տրոցկին, Լենինգրադի 1905 թ. պատգամավորների խորհրդի փոխնախագահը, խորհրդների մասին գրում է. «Սորհրդների եյութիւնը կայանում է նրա մեջ, վոր նա եր, կամ ձգտում եր դառնալ իշխանութեան կազմակերպութիւն. խորհուրդն իրականացրեց իշխանութիւնը, վորքան փաստորեն դա նրա ձեռքումն եր, նա անմիջականորեն պայքարում եր իշխանութեան համար, վորքան նա մնում եր ռազմավուստիկանական միապետութեան ձեռքում»:

Մոսկվայի Սորհուրդը նույն իսկ առաջադրեց գինված ապստամբութիւն կազմակերպելու խնդիրը, ապստամբութիւնը յեղավ միանգամայն անհաջող: 1905 թվի դեկտեմբերի 3-ին Պիտերի Սորհուրդը ձերբակալված եր: Քայ-

քայվեցին բանվորական պատգամավորների խորհուրդները և մյուս քաղաքներում, ուր նրանք գոյություն ունեցին:

Յեվ միայն Հոկտեմբերյան հեղափոխությունը ստեղծեց բանվորների և գյուղացիների խորհուրդների անսասան իշխանությունը:

3. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԳԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՖԵԴԵՐԱՏԻՎ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾԲԸ

Սոցիալիստական խորհրդային Հանրապետությունների Միությունը զրոշի վրա կարմիրն է ապիս բանվոր դասակարգի միջազգային նշանաբանը՝ «բանվորներ բոլոր յերկրների, միացեք»: այդ գաղափարի համար է պայքարում խորհրդային իշխանությունը: խորհրդային իշխանությունը առաջին քայլերից մեկը Ռուսաստանի համառուսական «ազգերի բանտը» ազատ ազգերի ազատ միությունը վերածելն էր: Բոլոր աշխատավորների շահերը միևնույնն են. յեթե Ռուսաստանի բոլոր ժողովուրդների աշխատավորները փակված լինեցին իրենց ազգային բներում և անջատված միմյանցից ոտարացման խուլ պատերով, այն ժամանակ բուրժուազիան մեր հանրապետության աշխատավորության հետ առանձին-առանձին գործ կը տեսներ:

Մեր հանրապետության մեջ յուրաքանչյուր

ազգություն աշխատավորություն և յուր սեփական կամքով և ցանկությամբ իր համար անտրինելու: Սահմանազրույթյունը հայտարարում է. «Զգտել ստեղծելու Ռուսաստանի բոլոր ազգերի աշխատավոր դասերի իսկական ազատ կամավոր, միևնույն ժամանակ լիակատար և ան քակտելի միություն: խորհրդային իշխանությունը յուրաքանչյուր ազգության բանվորներին և աշխատավոր գյուղացիությանն է թողնում իրենց սեփական խորհուրդների լիազոր համագործարներում ինքնուրույն կերպով վորոշելու, թե արդյոք նշանք ցանկանում են մտնել խորհրդային Հանրապետությունների Միության մեջ և ինչ հիմունքներով են կամենում մասնակցել համամիութենական իշխանությունը և Ս.Ս.Հ.Մ. պետական այլևայլ հիմնարկներում»:

Հանրապետությունների այդ միությունը կամ ֆեդերացիան կառուցված է այլ պետությունների հետ տեղի ունեցող հարաբերությունների, սնտեսական, ուղղմական և այլն ասպարեզներում ունենալիք գործունեյություն լիակատար միացման հիմունքներով: Բուրժուազիան փորձել և փորձում է քայքայել այդ միությունը: Ուկրայնայում 1918 թ. կուլակները, կալվածատերերը, ազգային բուրժուազիան, ինտելիգենցիան իրենց առաջնորդ Պետլյուրի ղեկավարությամբ և Ավստրո-Գերմանական իմպե-

1893
12855
69496-68

ըրալիստական գորքերի ոգնությամբ կազմեցին այսպես կոչված «Ուկրայնայի ժողովրդական Հանրապետությունը»: Ուկրայնայի ժողովրդական Հանրապետությունը վեր է ածում յերկիրը կանոնավոր կերպով համիշտակող գերմանական և ավստրո-վենգերիական բուրժուազիայի դադութի:

Պետլյուրի իշխանությունն անցնում է Ուկրայնայի խոշորագույն կալվածատեր և ցարական նախկին սպա սպարապետ Սկորոպակուն:

Աշխատավորությանը թանգ նստեց Փոքր Ռուսիայի այդ «ինքնուրույնությունը», վերջապես նրանք ապստամբեցին և հիմնեցին խորհրդային իշխանություն:

Այդպիսի որինակները շատ են: Առանձին նահանգների կեղծ ինքնուրույնությունը մի ծածկոց եր սպիտակ գվարդիականների դիկտատուրայի համար՝ վերականգնելու ոտար կապիտալիստական կեղեքիչների ստրկացնող կախումը՝ դարձնելով այդ նահանգները հակահեղափոխական պայքարի հենակետեր Սորհրդային իշխանության դեմ: Աշխատավորության շահերի միացումն առանձնապես սուր կերպով է զգացվում ժողովրդական տնտեսության ասպարիզում: Կենտրոնական Ռուսաստանի գործարաններն ու ֆաբրիկները չեյին կարող կառավարվել առանց Դոնի քարածխահանքերի և Ադրբեյջանի նավթի, այնպես, ինչպես Դոնի քարածխահանքերն ու

Ադրբեյջանը կարիք են գրում Ռ. Ս. Ֆ. Խ. Հ. արդյունաբերական ձեռնարկություններին ու ճանապարհներին քարածուխ և նավթ մատակարարելու:

Սորհրդային իշխանությունն ունի ամբողջ Միության սահմանները պաշտպանող միացյալ համամիութենական Կարմիր բանակ: Սորհրդային իշխանությունն պիտի բոլոր կողմերով ամբացված լինի թշնամիների հարձակումներից: Ֆեդերացիայի մի վորևե մասում բռնկվող գինաված հակահեղափոխությունը վտանգ է սպառնում մեր ամբողջ բանվորական պետությանը:

Մեր հանրապետության զանազան մասերի ազատագրմանը մասնակցել են բոլոր ազգերի աշխատավորները և ներկայումս բանակ կանչված Ուկրայնացի, Վելիկոուս, թաթար բանվորներն ու գյուղացիները, ծառայելով զորամասերում և գնդերում, վորոնք ցրված են Վելիկոբուսիայում, Սիրիլում, Դոնում Ուկրայնայում և այլ տեղերում՝ պաշտպանում են մեր ամբողջ հանրապետության սահմանները:

Ոտար պետությունների հետ ունեցած բուրբ բանակցությունների ժամանակ մեր Միությունը հանգես է դալիս վորպես ամբողջացած մի միավոր ցուցադրելով ամբողջ Միության հանրապետությունների կամբը:

Շնորհիվ դրան Ս. Խ. Հ. Մ. միջազգային

Ճ. ԻՆՉՈՒ ՄԵՐ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿՈՉՎՈՒՄ ԵՒ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ

Մեր հեղափոխութեանն առաջ յեկավ շնորհիվ այն հանգամանքի, վոր բուրժուազիայի առաջ բերած ավերիչ և արյունալից միջազգային պատերազմները հետևանքով աշխատավոր մասսայի ազբատացումն հասել էր ծայրահեղութեան: Ժողովրդական մասսաների ազբատացման հետ միաժամանակ կալվածատերերի, գործարանատերերի և վաճառականները հարստութեանները պատերազմների ընթացքում աներևակալելի չափերով աճում էր: Յարական իշխանութեանը պատերազմների ժամանակ ժողովրդից հավաքել էր հսկայական հարկեր, հասարակութեան ամբողջ միջոցները վասնել էր թնգանոթները, զինամթերքի և բանակի հագուստավորման վրա, գործարանատերերին մեծաքանակ հարստութեաններ բերող հսկայական պատվերներ տալով: Բայց պատերազմը միայն վերջավորումն էր այն հակասութեանների և անդունդի, վորոնք միշտ գոյութեան են ունեցել աշխատանքի և կապիտալի մեջ:

Նախքան հեղափոխութեանը կալվածատերերին՝ պատկանում էր հողերի հսկայական տարածութեան, բուրժուազիան բոլոր արդյունաբերական ձեռնարկութեանները սեփականատերն

էր: Գյուղացիական մասսան միանգամայն զբրկված էր հողից կամ չնչին հողաբաժին ունեւր. գյուղացիութեան անտեսութեանն անխնամ և թշվառ զբութեան մեջ էր. ձիերը չեյին բավականայնում, արորը, գութանը, տավանը, վորոնցով գյուղացիութեանը վարում էր, նախահայրերի ժամանակից էյին մնացել: Գյուղացիութեանն ի վիճակի չէր բարելավելու յուր անտեսութեանը, հողը մշակելու, մեքենաներ գնելու, վորովհետեւ ցարական իշխանութեանը կորզել էր գյուղացիներից յուրաքանչյուր ավելացած կուպեկը, և հողն էլ այնքան էր, վոր գյուղացիական ընտանիքը հազիվհազ կարողանում էր կիսաբաղց ապրել յուր հողամասի վրա և բացի դրանից՝ կալվածատերերին պիտի վճարեր հողի կապալի մեծաքանակ դումար, այնպես վոր գյուղացուն այլևս ավել կուպեկ չէր մնում:

Գյուղացիական չքավոր դասը դնում էր աշխատելու կալվածատերերի հողերի վրա սասանալով աշխատանքի փոխարեն գրոշներ:

Կամ չէր և բանվոր դասակարգի գրութեանը գործարաններում: Աշխատանքը գործարաններում դազգյահի առաջ քայքայում էր բոլոր ջգերը, իսկ աշխատավարձը չնչին էր: Ամեն ժամանակ գործարանատերը կարող էր բանվորին գուրս շարակել փոսոց, սովամահութեան մասնել նրան, վորովհետեւ յուրաքանչյուրի փոխարեն կարող են

գանվել նոր անգործ աշխատավորներ և քայքայված գյուղացիներ, վորոնք անցել են քաղաք աշխատանքի:

Գյուղացիների ու բանվորների թշվառություններն առաջ եյին գալիս այն պատճառով, վոր հողերը, գործարանները, արհեստանոցները, բանկերը ունեւորների մասնավոր սեփականություններն եյին: Չքավոր գյուղացիները չունենալով հող, ձիեր, գութաններ պիտի գնային կուրակների և կալվածատերերի մոտ ծառայության մտենելու: Բանվորները, բացի սեփական ձեռքերից վոչինչ չունենալով, պիտի ծախեյին իրենց աշխատանքը գործարանատերերին: Կալվածատերերը, գործարանատերերն ու վաճառականները հարստանում եյին բանվորների ու գյուղացիների հաշվին:

Նրանց հարստությունների հետ աճում եր և բանվորների ու գյուղացիների չքավորությունն ու շահագործումը:

Սորհրդային իշխանությունը փոխել ե հին կարգերը, վերացրել ե ունեւորների ունեցած մասնավոր սեփականությունը հողերի և խոշոր հիմնարկությունների վրայից և հանձնել բանվորների և գյուղացիների ձեռքը: Ծիշտ ե, դա տեղիք ավից նոր ավերածությունների, վորոնք քաղաքացիական կռիւների հետևանքն են, բայց և այնպես բանվորներն ու գյուղացիները ներկայումս աշխա-

տելով իրենց ձեռքում գտնված դաշտերում և գործարաններում, գիտեն, վոր իրենց աշխատանքը վոչոր չի հափշտակի և ավելացած յուրաքանչյուր մեկն ու ֆունտ հացը բարեւակում ե նախ և առաջ իրենց կյանքը: Բանվորներն ու գյուղացիները՝ ազատվելով իրենց շահագործող տերերից խոշոր գործարաններում և հողերի վրա՝ կարողանում են կառուցել իրենց սնտեսությունը լավագույն միջոցներով և աստիճանաբար իրենց ձեռքը ձգել այն՝ մակարոնների, սուրճի, ձեռնարկատերերի և վաշխատուների մասնավոր սեփականությունը, վորոնք շարունակում են պահպանել իրենց գոյությունը մինչև այսօր:

Գյուղացիությունը յուր սնտեսությունը բարձրացնելու նպատակով համախմբվում ե կոոպերատիւների, հանրագուտ ընկերությունների, կոմունաների և պարարտիչ նյութեր, սոսմիկ սնտեսաներ, խոշոր յերկրագործական մեքենաներ գնող ընկերությունների շուրջը: Սոշոր շոգու և հատկապես ելեքարական գութանները, ցանիչներն ու մեծաքանակ հնձի մեքենաներն ավելի յեն արդյունավոր, քան գյուղական նահապետական արորները, ցաքանն ու գերանդիները, սակայն այդ մեքենաների գնումները մատչելի յեն միայն գյուղական մեծ ընկերություններին: Սոշոր մեքենաների գործածություն-

նը, հասարակական ընկերութիւնների վարը, ցանքար և հացի հավաքումը առաջ են բերում գյուղական ընկերակցութեան խոշոր արտաբերի անասութիւնների կազմակերպումներ:

Բանվորները գործարաններում սահմանում են ընկերական կարգապահութիւն, իմանալով, վոր աշխատում են իրենք իրենց համար, վերականգնում են գործարանները, հաղորդակցութեան ճանապարհները, ծաղկեցնում արդիւնաբերութիւնը: Մեր պետութիւնը հարստանում է, բանվորներն ու գյուղացիները շուկայում հացով չպիտի զնեն գործարանային արդիւնքներ՝ թույլ տալու մասնավոր վաճառականներին շահագործելու, այլ ավելի ու ավելի պիտի ընդլայնեն պետական և կոոպերատիվ սպրանքափոխանակութիւնը:

Այն ընկերական կարգը, վորի ժամանակ Փարբիկները, գործարաններն ու հողերը չեն պատկանում առանձին, մասնավոր սեփականատերերի, այլ ամբողջ աշխատավոր հասարակութեան, վորը ստեղծում է այդ հարստութիւնը յուր աշխատանքով, յերբ մարդը մարդուն չի շահագործում, յերբ չկան տերեր և վարձու բանվորներ և ամբողջ հասարակութիւնը, առանց բացառութեան, աշխատում է հավասարութեան հիմունքներով հանրոգուտ ընկերութիւններում զարգացնելով ամենաբարձր արդիւնաբերութիւնը:

նը, այդպիսի կարգը կոչվում է սոցիալիստական:

Այդպիսով, խորհրդային իշխանութեան հիմնական խնդիրը, ինչպէս ասված է սահմանադրութեան մեջ, հանդիսանում է «քաղաքի և գյուղի բանվորութեան ու չքավոր գյուղացիութեան դիկտատուրայի հաստատումը... Բուրժուազիայի լիակատար ճնշման, մարդը մարդուց շահագործելու վոչնչացումը և սոցիալիզմի հաստատումը, վորի որոք չի լինի վոչ զասակարգի բաժանում և վոչ էլ պետական իշխանութիւն: Ռուսաստանի հանրապետութիւնը Ռուսաստանի բոլոր աշխատավորների ազատ սոցիալիստական հասարակութիւնն է:

Ընդգծելով յուր գրոշի վրա այդ խոսքերը խորհրդային իշխանութիւնն հենց այդ պատճառով մեր հանրապետութիւնն անվանել է «սոցիալիստական», զա դեռ չի նշանակում, վոր սոցիալիզմը մեզ մոտ արդեն իրականացված է, այլ այն միայն, վոր խորհրդային հանրապետութիւնը կանգնած է սոցիալիզմի իրականացման ուղիղ ճանապարհի վրա: Սոցիալիզմին մոտենալով խորհրդային իշխանութիւնը դառնում է սոցիալիստական վոչ միայն յուր ձգտումներով և սոցիալիզմի ճանապարհն անցնելու ձեռք առած միջոցներով, այլ աշխատավորութեան միանգամայն և իսկական ազատ սոցիալիստական հասարակութեամբ:

**6. ԻՆՈՎ Ե ՏԱՐԲԵՐՎՈՒՄ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆ-
ՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՅՈՒՍ
ՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ**

Խորհրդային իշխանությունը հասունացավ հարազատ ժողովրդի ծոցում. յուր արմատներով նա գնում է գեպի բանվորագյուղացիական մասսաները, նա արտահայտում է աշխատավոր մարդկության հաստատ կամքն ու իրավունքները: Խորհրդային իշխանությունը ձգտում է միանգամայն և վերջնականապես վիճնչացնել բուրժուազիային, բայց վիճ այն իմաստով, վոր նա ցանկանում է բնաջինջ անել, մաքրել նրան յերկրի յերեսից. ճիշտ է նա անհրաժեշտության դեպքում բուրժուազիայի զիմազրության պայքարում հարվածելով նրա գլխին և թափում անագորույն պատիժներ և կոիմլներում հասցնում նրան անողորմ փնասներ, բայց չնայած վոր խիստ միջոցներ են այնուամենայնիվ անխուսափելի յեն՝ բանվոր դասակարգի նպատակն և վիճնչացնել բուրժուազիային վորպես իշխող դասակարգի, վորպես պորտաբույժ աարբի: Բուրժուազիան և յուր կամակատարները կամովին չեն գիշում բանվոր դասակարգին այն, վորը նրան և պատկանում, վորպես այդ հարստություններն ստեղծողի: Յեվ խորհրդային իշխանությունը, վորպեսզի հեռոցհեռ գուրս անի բուրժուազիա-

յին այն բուրժուազիային, վորը նա գեռ շարունակում է պահել հասարակական կյանքում մինչև որս, ստիպում է նրան յենթարկվել յուր որենքներին, յուր պետական հիմնարկություններին, վճարել հարկեր և այլն:

Բուրժուազիային միանգամայն արմատախիլ անելու և ճնշելու նպատակով Խորհրդային իշխանությունը խլում է նրանից կազմակերպվելու, ուժերը հավաքելու Խորհրդային իշխանության դեմ պայքարելու և յուր կորցրած իշխանության ու արտոնությունների վերականգման համար մտածելու և ծրագիր մշակելու յուրաքանչյուր հնարավորությունը: Խորհրդային իշխանությունը բուրժուազիային և նրա կամակատարներին զլրկում է խորհրդների մեջ ընտրվելու իրավունքից, արգելում է բուրժուազիային և նրա սնակալեղներին հավաքվելու խորհրդակցության, միություններին մեջ համախմբվելու, հրատարակելու իրենց թերթերը: Խորհրդային իշխանությունն ստիպում է բուրժուազիային կրճելու յուր ստախոս լեզուն, ստիպում է լուրջ նրա պոստտախոսներին զազեռելիներին, զիտնականներին, քահանաներին և այլ յեղբայրակիցներին:

Խորհրդային իշխանությունն ազատությունը արամազրում է միայն աշխատավորությանը, միայն այն քաղաքացիներին, վորոնք պարտավոր են հանրագուս աշխատանքով: «Աշխատավորու-

թյան կարծիքները արտահայտման իրավան ա-
զատութիւնը ապահովելու նպատակով Ս.Խ.Հ.Մ.
վոչնչացնում է մամուլի կախումը կապիտալից և
բանվոր դասակարգին ու չքավոր գյուղացիու-
թյանը հանձնում թերթերի, բրոշյուրները, գրք-
քերի և սպազրական յուրաքանչյուր աշխատու-
թյունների հրատարակման տեխնիկական և նյու-
թական միջոցները և ապահովում նրա սարա-
ծումն ամբողջ յերկրում:

Մամուլի ազատութիւն գոյութիւն է ու-
նենում միայն այն ժամանակ, յերբ աշխատա-
ւորութիւնը ունենում է յուր լրագրերը, գրքե-
րը, վորոնց մեջ նա կարողանում է արտահայ-
տել յուր կարծիքը, ունենում է սպարաններ և
թուղթ, գրքերն ու լրագրերը հրատարակելու:
Այդ նպատակով Խորհրդային իշխանութիւնը
աշխատավորութեանը արամագրել է վոչ միայն
մամուլի ձեական ազատութիւնը, այլև այդ ա-
զատութիւնից ոգտվելու բոլոր հարմարութիւն-
ները: «Աշխատավորութեան միութիւնները իս-
կական ազատութիւնն ապահովելու նպատակով
Ս. Խ. Հ. Մ. ընդունելով Խորհրդային Հան-
րապետութեան քաղաքացիների, ժողովների, մի-
տինգների, շքերթների ազատ կազմակերպելու
իրավունքը՝ բանվոր դասակարգին և գյուղական
չքավորութեանն է տրամադրում բոլոր պետքա-
կան շենքերը ժողովրդական հովաքույթներ կազ-

մակերպելու համար»: Խորհրդային իշխանու-
թիւնը աշխատավորութեանն ամեն կերպ աջակ-
ցում է իրենց միութիւններում համախմբելու,
և մենք տեսնում ենք վոր հանրապետութեան
ամենախուլ գյուղումն անգամ աշխատավոր գյու-
ղացիութեան և գյուղացի յերիտասարգութեան
մեջ առաջ է յեկել միանալու և կոոպերատիվ
ընկերութիւններ, կուլտ-կըթական կազմակեր-
պութիւններ, համառուսական հողանտառի աշ-
խատավորների միութիւններ, Ռուս. Կոմ. կու-
սակցութեան և Յերիամիութեան բջիջներ և այլն
կազմակերպելու ձգտումը: Խորհրդային իշխա-
նութիւնը մյուս պետութիւնների նման պիտի
ունենա և ունի յուր բանակը, միջիցիան դատա-
բանը, բանտերը և այլն, բայց միևնույն ժամա-
նակ բանվորագյուղացիական և բուրժուական
իշխանութիւնները մեջ կա այնքան տարածու-
թիւն, վորքան յերկրի և յերկնքի մեջ: Կար-
միր բանակն ազատ և ազատարար ուժ է, նա
վերջնականապես տապալեց բուրժուազիայի ճըն-
շումը և պաշտպանում է աշխատավորութեանը
նորանոր սարկացումներից: Խորհրդային իշխա-
նութեան թշնամիներն են զգում միայն բանվո-
րագյուղացիական իշխանութեան ձնշումը, իսկ
բուրժուազիայի գերիշխանութիւնը յուր ամբողջ
ծանրութեամբ ընկնում է աշխատավորութեան
շինքին: Յեւ յեթե Խորհրդային իշխանութիւնն

աշխատավոր մեծամասնության անունից ճնշում է պորտաբուժային փոքրամասնությանը, այդ իսկ պատճառով բուրժուական պետությունները մի խումբ կապիտալիստների կամքով և նրանց շահերի համար ճնշում են ժողովրդական լայն մասսաներին—ազգաբնակչության ճնշող մեծամասնությանը: Բուրժուական պետության ապարատը—բռնությունների զենք և աշխատավորության զլխին:

Կեղեքիչների բանակը պահպանում է կապիտալիստների և կալվածատերերի արտոնությունն ու քաղցր ապրուստը. նա ծառայում է աշխատավորության արնալից խաղաղացման գործին, յերբ նրանք ապստամբում են իրենց վրավորողների և ճնշողների դեմ:

Ռուսաստանի ցարական բանակն արժանացավ վոչ միայն Ռուսաստանի, այլև մյուս յերկրների ճնշված ժողովրդների ժանդարմի մլաքակի հերոսների մութ և ամոթալից փառքին: Անցած դարի կիսին Ավստրո-Վենգրիայի կայսրության մեջ Վենգրիայի ճնշված ժողովուրդն ապստամբվեց Ֆրանց Հոփսեփ թագավորի դեմ: Ռուսական ցարը զինվորներ ուղարկեց ազատության համար ապստամբող վենգրացիների դեմ. թագավորի զինվորները արյունով փողոցեցին վենգրացիների ապստամբությունը և աջակցեցին կայսեր նստելու գահի վրա: Յեւ յեթե ցա-

րական բանակը նույնիսկ «կարգ ու կանոնի և սեփականության» միջազգային վստիկանության դերն է խաղացել, ուրեմն ավելի քան հասկանալի յե այն վայրագությունը, վորը գործադրում էյին թագավորական իշխանությունն ու բանակը մեր յերկրի աշխատավորության հետ գործ ունենալու ժամանակ:

Ալեքսանդր II թագավորի ժամանակ, այսպես կոչված, «գյուղացիության ազատության» նախորդակին տեղի ունեցան բազմաթիվ գյուղացիական ապստամբություններ, վորոնք ճնշվեցին թագավորի զինվորներով:

Թագավորական բանակն ընկղմվել եր 1905 թվի հեղափոխության արյան մեջ:

Մյուս բուրժուական, կալվածատիրական պետությունների մեջ բանակն է նույնպես ժողովրդի դահճի դերը կատարում:

Կապիտալիստական բանակը կազմված լինելով միևնույն բանվորներից և գյուղացիներից, բայց սանձահարվելով և խաբվելով բուրժուազիայից, վոչ միայն ծառայում է յուր յերկրի աշխատավորությանը ճնշելուն, այլ ստրկացնում է ոտար ժողովրդներին և բռնազրավում ուրիշի հողերը: 1914 թվի պատերազմի ժամանակ Ֆրանսիական, անգլիական, գերմանական, ամերիկական, ռուսական և ուրիշ զորքերը գնում էյին իրենց «հայրենիքի» կապիտալիստների հա-

մար նորանոր հողեր, հարստություններ և նոր ժողովուրդներ տիրապետելու:

Իմպերիալիստական պետություններն ու նրանց բանակները կռվում ելին աշխարհը կապիտալիստական զիշատիչների մեջ բաժանելու համար: Ներկայումս ել ամբողջ աշխարհը տառապում է այն իմպերիալիստների յերկաթե կրունկի տակ, փորճք իրենց բանակի սգնությամբ ժողովրդին հնազանդության մեջ են պահում: Ոտար պետությունների զինված զորամասերը քիչ արյուն չեն թափել մեր յերկրում՝ փորճելով խորտակել հեղափոխությունն ու Սորհրդային իշխանությունը:

Կապիտալիստների բանակը բուրժուազիայի միակ, քիչ թե շատ կարող, և սուր թուրն է բանվորների զլխին:

Բուրժուազիան բանտարկում է բանվորներին, կոմունիստներին և ցրում նրանց ժողովները, նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ նրանք համաձայն բուրժուազիայի զրավոր օրենքների, հավաքվում են պարլամենտի պատգամավորներ ընտրելու: Լեհաստանում բուրժուազիան բանտարկել և դատապարտել էր սեյմի պատգամավոր կոմունիստ Դոմբալին, չնայած պատգամավորական կոչման ձևական անձեռնմխելիությանը: Պարլամենտի ընտրությունների ժամանակ փոտիկանությունն ու խուլիգանները «Քաղաքի և գյուղի բանվորների միության» կողմից հրավիր-

ված բանվորական հավաքույթները ցրում ելին: Ամերիկայում, փորն իրեն կոչում է «ազատ» յերկիր, կոմունիստներին ագիտացիայի և բանվորներին գոծադույների համար բանտարկում են: Գերմանիայում «Ռոսե Փանե» («Կարմիր Դրոշ») կոմունիստական թերթը յեռանդով հետապնդվում, փակման և տուգանքի յե յենթարկվում: Դրանք դեռ չարիքի սկզբնավորություններն են, յերբ բանվոր դատակարգը զլուխ է բարձրացնում և հանդես գալիս յուր ազատության համար, բուրժուազիան կազմակերպում է արտակարգ գատեր, բանտերը լցնում նրանցով և նրանց համար արյան բազնիքներ պատրաստում: Նա կազմակերպում է խուլիգանների խմբեր, սպիտակայինների և սպանների խառնի ձազանչ խմբեր, փորճք իրենց գործն են տեսնում բանվորների և նրանց առաջնորդներին հետ:

Բանվորագյուղացիական Սորհրդային իշխանությունը յուր զենքն է ուղղում բուրժուազիայի դեմ: Ընդման միջոցով Սորհրդային իշխանությունը գնում է դեպի մարդկանց լիակատար ազատությունը, դեպի այնպիսի դարգեր, ուր բոլորովին չպիտի լինեն փոչ դատարաններ և փոչ ել բանակ: Պրոլետարիատի այդ զիկտատուրան ժամանակավոր հիմնարկություն է: Բուրժուազիայի զիկտատուրան ձգտում է բռնությունն ու սարկությունը ընդմիշտ հավերժացնել:

Դ. Ռ. Ս. Ֆ. Խ. Հ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Պետությունը, կառավարչական ազարատը, իշխանությունը և հասարակական կյանքի ամբողջ կազմակերպությունը մի բարդ մեքենայական (МЕХАНИЗМ) կազմ է:

Պետական կառուցվածք ու հասարակական կարգ ու կանոնը ձևակերպող հիմնական որենքը կոչվում է սահմանադրություն:

1917 թ. հոկտեմբերին Համառուսական Սորհորդների Յերկրորդ համագումարում բանվորազյուզացիական ներկայացուցիչները Ռուսաստանում հայտարարեցին Սորհրդային իշխանություն:

1918 թ. հունվարին խորհուրդների 3-րդ համագումարում ընդունվեց աշխատավորության իրավունքների հանգիսավոր հայտարարությունները (декларация), վորի մեջ սահմանվեց պոլետարիատի գիկատուրայի խնդիրները Ռուսաստանում: 1918 թ. հուլիսի 10-ին բանվորներն ու գուղացիները համառուսական խորհուրդների 5-րդ համագումարում ընդունեցին Սահմանադրությունը (կոնստիտուցիա): Սահմանադրությունն այն հիմնական սրենքն է, վորը հանգիստում է, վորպես հիմք իշխանություն կողմից հրատարակվող բոլոր մյուս որենքների: Բուրժուական պետություն հիմնական որենքը սահմանում է բուրժուազիայի իշխանությունը բանվորների,

զյուզացիների և ընդհանրապես չքավորության վրա: Նա ասում է, վոր մասնավոր սեփականությունը — այսինքն, ունեւորների և բուրժուազիայի սեփականությունը սրբություն է, և ով վոր ձեռնամուխ է լինում ունեւորների այդ սրբազան սեփականությունը պատժվում է վորպես վոճրագործ:

Ինչ է ասում մեր հիմնական որենքը. 1) Ռուսաստանը հայտարարվում է աշխատավորության խորհուրդների հանրապետություն. 2) խորհրդային իշխանությունը ձգտում է ամեն ատակ ճնշումների վոչնչացման, ազատության, յեղբայրության և հավասարության սահմանելու և սոցիալիզմի իրականացմանը. 3) հողը, խոշոր գործարանները, բանկերը և ճանապարհների հաղորդակցությունն անցնում են բանվորազյուզացիական իշխանության ձեռքը. 4) աշխատանքը պարտադիր է բոլոր քաղաքացիների համար, «ով չաշխատի, նա չի յեղ ուտի». 5) Ժողովների, մասնուլի ազատություն. ընտրելու իրավունքը սրբվում է միայն աշխատավորությանը. պորտաբուլժներն (паразиты) ու չաշխատող տարրերը զրկվում են այդ իրավունքից. 6) աշխատավորության իրավունքները պաշտանելու համար կազմակերպվում է Բանվորազյուզացիական բանակ: Զենքը հավաստիացվում է միայն աշխատավորությանը. Ժողովրդի թշնամիները զրկվում են

վենք ունենալու և կրելու իրավունքից. 7) սահմանել Սորհրդային իշխանության և վարչական բոլոր մարմինների կառուցումը ներքևից վերև և կենտրոնում և տեղերում, ընտրությունները իրավունքն ու կարգը խորհուրդներում և խորհուրդների համագումարներում. 8) սահմանվում է խորհրդային հանրապետության տուրքերի, յեկամուտների և ծախսերի հիմնական գրությունը. 9) Ռ. Ս. Փ. Ս. Հ. նշանի և դրոշակի մասին: Այսպիսով տեսնում ենք, փոր հիմնական որևէքը պետություն կյանքում ունի իսկապես մեծ նշանակություն:

Ահա թե ինչու յուրաքանչյուր գիտակից աշխատավոր քաղաքացի պիտի ծանոթ լինի և իմանա յուր սահմանադրությունը. ահա թե ինչու Սորհրդային իշխանության բոլոր գոյոցներում մտցրված է հիմնական որևէքի ուսումնասիրությունը: Համաձայն հիմնական որևէքի մեր պետության մեջ իշխող—տերը բանվորները, գյուղացիներն ու կարմիր բանակայիններն են: Բայց որևէքը նշանակություն կարող է ունենալ միայն այն ժամանակ, յերբ նա հենվում է հուսալի ուժի վրայ, այլիերպ սահմանադրությունը կը լինի փորպես թղթի կտոր: Այդ իսկական ուժ է հանդիսանում նախ և առաջ ինքը աշխատող ժողովուրդը և նրա ընտրյալները, յերկրի խոշորագույն հարստությունների աիրապետումն ու գինված ուժը:

«Զարքը բոլոր կազմակերպված ուժերի գործիքներից ամենամահրաժեշանն ու ամենավճողականն է»:

Կարմիր բանակը մեր սահմանադրության կարևորագույն կեանքից մեկն է: Բանակի ուժեղացումը — սահմանադրության ամենալավ ամրացումն է:

Տ. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մեր պետության մեջ աշխատավոր ժողովուրդը ինքն է հանդիսանում յերկրի տերը, բայց պետությունը կառավարելու համար սահրաժեշտ է իշխանություն բարձրագույն կամքը արտահայտողը: Աշխատավորական մասսաների կամքի սեյզպիսի բարձրագույնը, արտահայտիչը մեր հանրապետության մեջ հանդիսանում է բանվորների, գյուղացիների, կազակների և կարմիր բանակայինների պապգամավորների խորհուրդների համամիութենական համագումարը, փորք տեղի յե ունենում տարի մի անգամ: Պետական կարևորագույն գործերը վճարու համար Սորհուրդների համագումարներին ընտրվում են պատգամավորներ Քաղաքային, Նահանգական խորհուրդներում:

Մորհուրդների համագումարների սրտագամա-
վորներն ընտրվում են մոշ թե աշխատավոր ժողո-
վրդի խառնիճազանչ մասսայից, այլ աշխատա-
վոր մասսայի կազմակերպված միություններն ի
մի համախմբող խորհուրդներից:

Համամիութենական խորհրդների համագու-
մարներին յուրաքանչյուր տարի հավաքվում են
հազարավոր պատգամավորներ: Այդ համագու-
մարում լսվում է գործարանների, դաշտերի և
կարմիր զնգերի իսկական և հարազատ ձայնը:
Մորհրդների համագումարները վճռում են մեր
հանրապետության կյանքին վերաբերող կարև-
որագույն հարցերը:

Մորհրդների 2-րդ համագումարը Ռուսաս-
տանը հայտարարեց խորհրդային հանրապետու-
թյուն. 5-րդ համագումարն ընդունեց Ռուսաս-
տանի սոցիալիստական ֆեդերատիվ խորհրդային
հանրապետության սահմանադրությունը և հանեց
կարմիր բանակի կազմակերպման վորոշումը.
6 և 7-րդ համագումարները խաղաղության
առաջարկն արին Անտանտայի պետություններին
և հրահանգեցին Համատուտական Կենտրոնական
Գործադիր կոմիտեյին և Ժողկոմխորհին համառ-
կերպով շարունակելու խաղաղության քաղաքա-
կանությունը:

7-րդ համագումարը վորոշեց Ուկրայնայի
խորհրդային հանրապետության հետ ֆեդերատիվ
կապ հաստատել:

8-րդ համագումարն ի միջի այլոց մի շատ
կարևոր վորոշում ընդունեց Ռ. Ս. Թ. Ս. Հ.
Ելեքտրոցանցի լայնացման մասին: Մորհուրդների
9-րդ համագումարը կարևոր վորոշումներ հանեց
հանրապետության անտեսական շինարարության
մասին. նա ընդունեց թղթե դրամներ բաց թող-
նելու կրճատման, տուրքերի, պետական ծախ-
սերի կրճատման, հողից սգտվելու ազատ ընտ-
րությունը գյուղացիներին թողնելու և պետա-
կան արդյունաբերական ձեռնարկություններն
իրենց անտեսական գործունեյության մեջ ինք-
նուրույնություն տալու, գորքի կրճատման և
Համառուսական Արտակարգ Հանձնաժողովը պե-
տական քաղաքական վարչության վերափոխելու և
այլ բաների մասին յեղած վորոշումներ:

Համագումարից մինչ նոր համագումար հրա-
վիրելը պետության բարձրագույն որդանն և հան-
դիսանում Միության Կենտրոնական Գործադիր
կոմիտեն, վորն ամեն տարի ընտրվում է համա-
միության խորհուրդների համագումարում:

Հ. Կ. Գործադիր կոմիտեն ամբողջ տարին անընդ-
հատ չի աշխատում, այլ նոտաշրջանի յե հավաքվում
տարին մոշ սրակաս յերից անգամ: Դա ար-
վում է նրա համար, վորպեսզի ավելի քան
փորձված աշխատավորներին յերկար ժամանակ
չը կտրեն տեղերից և ավելի ամուր կապ ստան-
պանեն տեղերի հետ: Համամիութենական Կեն-

արոնական Գործադիր կոմիտեյի անգամները վերադառնալով տեղերը միշտ իրազեկ են լինում ազգաբնակչութեան բոլոր կարիքներին ու պահանջներին: Միութեան խորհուրդների համագումարը և նրանից ընտրված բարձրագույն կառավարչական բարձրագույն օրգանը վճռում են պետական կյանքին և քաղաքականութեանը վերաբերող հիմնական կարևորագույն խնդիրները: Միութեան Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն հաստատում և հրատարակում է ժողովրդական Կոմիսարների Սորճրդի օրենքներն ու կարգադրութեանները. նա ղեկավարում է ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի գործունեությունը և հետևում կյանքում այդ օրենքների ուղիղ և անշեղ կիրառմանը:

Միութեան Սորճուրդների Համագումարն ու Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն ղեկավարում են Սորճրդային իշխանութեան ներքին ամբողջ գործունեությունը և բնակիցությունների ու հարաբերությունների մեջ մտնում ու բիշ պետութեաններին հետ, կարգավորում են Սորճրդային իշխանութեան սահմաններն ու Միութեան մեջ նոր յերկրամասերի ու հանրապետությունների ընդունելությունը, պատերազմ հայտարարելն ու խաղաղություն կնքելը, առևտրական գաշնադրությունն ու փոխառությունների հարցը և այլն: Նրանք կարգավորում են ժողովրդական

անասնությունը վարելու ծրագիրը, սահմանում են սուբբերը, հարկերը, դատարանների կազմակերպումն. հաստատում և հրատարակում են ժողովածուներ և ընդհանուր պետական ընույթ կրող առանձին կարևորագույն օրենքներ, նշանակում և փոփոխում են ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի ամբողջ կազմն ու առանձին ժողկոմները և այլն:

Սորճուրդների համագումարին և միայն վերապահված Սորճրդային Հանրապետությունների Միութեան սահմանադրութեան մեջ փոփոխումներ մտցնելն, խաղաղութեան պայմանագրի հաստատումը: Միութեան Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն ինքնուրույն կերպով սահմաններ վսրոշելու, պատերազմ հայտարարելու և խաղաղություն կնքելու իրավունքն ունի միայն այն ժամանակ, յերբ փոքեհ շատ յուրջ պատճառներ, պատերազմական փաստնն ու յերկրի անհուսալի դրությունը խանգարում են յուր ժամանակին համագումար հրավիրելուն:

Վարսիհեան Համամիութենական Կենտրոնական Գործկոմը ժողովում է փոքոշ ժամանակամիջոցում, ուստի մշտական աշխատանքները տանելու և Կենտրոնկոմի հասաշրջանների նախապատերազմական աշխատանքների և կազմակերպման համար կազմվում է մշտապես աշխատող նախապահություն:

Համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեն յուր ամբողջ գործունեյության համար պատասխանատու յե Միության Խորհուրդների Համագումարի առաջ: Այդպիսով աշխատավոր ժողովուրդը յուր լիազոր օրգանների միջոցով վճռում և տնօրինում է յուր բախտը, ստանում հաշվետվություն և ստուգում իշխանության բոլոր բարձր մարմինների գործունեյությունը:

Խորհուրդների տարեկան համագումարները և Համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեյի նստաշրջանները ուժեղ և կենդանի կապ են ստեղծում մասնանների և մարմինների մեջ և նրանց կազմը թարմացնելու ու վերակենդանացնելու հնարավորություն տալիս:

9. ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՆԱԽԱԳԱՅ ԸՆԿ. ԿԱԼԻՆԻՆ

Ընկեր Կալինինը Խորհրդների Համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեյի նախագահն է:

Միխայիլ Իվանովիչ Կալինինը ծնվել է 1875 թվին մի գյուղական ընտանիքում՝ Տվերսկի նահանգի Կորչեվսկի գավառի վերին Տրոիցա գյուղում. մինչև 12 տարեկան հասակը նա սպրել է գյուղում և ոգնելով յուր հորը անտեսության

մեջ՝ տարել է գյուղական կյանքի բոլոր զրգավարությունները. նա սովորում էր հարևան գյուղի դպրոցում: 12 տարեկան հասակում նա ընկնում է Լենինգրադ և մի քանի տարուց հետո, վերպես աշակերտ մանում է փամփշաի գործարան և այնտեղից վերպես բանվոր տեղափոխվում է Պուտիլովի մեծ գործարանը:

Այստեղ սկսվում է Միխայիլ Իվանովիչի հեղափոխական գործունեյությունը. նա գործարանում կազմակերպում է բանվորների խմբակ, վորը 1889 թվին միանում է Լենինի կազմակերպած «բանվոր դասակարգի ազատագրման համար պայքարող միության» հետ:

1889 թվին Կալինինը ձերբակալվում է և մտո մի տարի բանտում նստելուց հետո արտոբանվում Կովկաս:

Այստեղ նա յերկաթուղու բանվորների մեջ տարած գործունեյության համար կրկին ձերբակալվում է: Շուտով ընկնելով Ռեվել քաղաքը՝ Միխայիլ Իվանովիչը այնտեղ կազմակերպում է բոլշեվիկյան բանվորական խմբակ, վորն անրնդհատ կապ էր պահպանում Լենինի խմբակը: Թյամբ արտասանմանում հրատարակվող «Իսկրա» թերթի հետ: 1903 թվին նա նորից ընկնում է ցարական վաստիկանության ճանկը և արտոբանվում Ուլենեյկ նահանգը: 1905 թ. նա զալիս է Պլատեր և մասնակցում հեղափոխու-

թխան: Հեղափոխութիւնը ճնշվելուց հետո ընկ-
կալինինն անընդհատ աշխատում է բողոքիկյան
կազմակերպութիւնները հետ մերթ Մոսկվա-
յում, մերթ Պիտերում, վորի պատճառով մի
քանի անգամ բանտարկվում է: 1916 թվին
Նրան նորից աքսորում են Արեվելյան Սիբիր,
վորտեղից նրան հաշտովում է փախչել:

Փետրվարյան և Հոկտեմբերյան հեղափո-
խութիւնները ժամանակ բանվորների և գյու-
ղացիների շահերի համար պայքարող ամենատու-
կուն ընկերներէից մեկն էր ընկ. Կալինինը: Յա.
Մ. Սվեբլովի մահից հետո Համառուսական
Սորհրդների համագումարը ընտրում է Միխա-
յիլ Իվանովիչին Համառուսական Կենտրոնական
Գործադիր կոմիտեյի նախագահ: Ներկայումս
ընկ. Կալինինը Սորհրդային Հանրապետութիւն-
ների Միութիւն Կենտրոնական Գործադիր կո-
միտեյի նախագահն է:

10. ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԳԸ. ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ԴԱՇՆԱԿԻՑ ԽՈՐՀՐԴԱ- ՅԻՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱ- ԿԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏՆԵՐԸ

Սորհրդային Իշխանութիւնը ժողովրդական
կյանքի բոլոր ասպարեզներում հսկայական
ստեղծագործական աշխատանք է ամուսում: Հա-

մամիութիւն Կենտրոնական Գործադիր կոմի-
տեն, վորպես բարձրագոյն իշխանութիւն յուր
ղեկավարութիւնն ունի ժողովրդի կյանքի բո-
լոր ասպարեզներում. հրատարակում է կարե-
վորագոյն վորոշումներն ու որենքները. բայց
աւորյա մշտական ղեկավարութիւն և յերկիրը
կառավարելու համար Համամիութենական Կեն-
տրոնական Գործադիր կոմիտեն նշանակում է
ժողովրդական կոմիտարները Սորհուրդ, վորը
կյանքի մեջ է անցկացնում Համամիութենական
Սորհրդների վորոշումները և Կենտրոնական
Գործադիր կոմիտեյի գեկրեաները, վորպես ո-
րինակ վերջենք հողից ոգտվելու խնդիրը:
IX—բզ համագումարը հիմնովոր հրահանգ աը-
վեց Համառուսական Կենտրոնական Գործադիր
կոմիտեյին հողից սգտվելու, ձեերի բաժանե-
լու, կապալի, վարձու աշխատանքի մասին.
բայց վորովհետև Համառուսական Սորհրդնե-
րի նիստերը յերկար չեն տևում և հնարավո-
րութիւն չունենալով մանրամասն և ճշգրիտ
վերլուծել բոլոր որենքները՝ ուստի նա կենտ-
րոնական Գործադիր կոմիտեյին է հանձնում
աշխատանքային հողի ոգտագործման մասին վո-
րոշակի և պարզ որենքներ հրատարակելը: Հա-
մառուսական Կենտրոնական Գործադիր կոմի-
տեյի հրատարակած այդ որենքը ժողովրդական
կոմիտարները խորհուրդը սկսեց անհապաղ

կյանքի մեջ անցկացել և յերկրի հողի ոգտագործումն աճնպես կարգավորել, ինչպես շեշտված եր Համառուսական Կենտրոնական Գործազիր Կոմիտեյի հրահանգներում:

Որենքը պիտի կյանքի մեջ անցկացնել անհապաղ և շուտ. նկատել նրա բոլոր սխալներն ու թերությունները և իսկույն հրապարակել լրացուցիչ որենքներ. գրանուլ ե զբաղվում և ժողովրդական Կոմիսարների թորհուրդը:

Ժողովրդական կոմիսարների թորհուրդը նոյնպես ինքնուրոյն կերպով հրատարակում ե կյանքի զանազան հարցերին և թորհրդային հանրապետութեան շինարարութեանը վերաբերող այլևայլ որենքներ: Ժողովթորհը ավելի բան խոշոր և կարևոր որենքները պատրաստում ե և ներկայացնում Համամիութենական Կենտրոնական Գործազիր կոմիտեյին, վորը յեթե գտնում ե ուղիղ, ընդունում ե, իսկ յեթե անհաջող են լինում այդ որենքները, նա կանգնեցնում ե: Ժողովթորհի բոլոր որենքները, հրահանգներն ու կարգադրություններն անցնում են Հ. Կենտգործկոմի հաստատութեան և վերամշակման, վորպես յերկրի բարձրագույն որգան:

Ժողովթորհը կազմուած ե ժողովրդական կոմիսարներից, վորոնք կառավարում են պետական կյանքի առանձնակի շրջանները:

Ժողովրդները կանգնած են ժողովրդական

կոմիսարների վարչությունների գլուխ, վորոնք Համամիութենական Կենտգործկոմի բաժիններն են հանդիսանում: Այսպիսով ժողկոմթորհն ու ժողկոմիսարիաաները բարձրագույն որգաններն և Հ. Կ. Գ. Կ. հետ միասին կազմում են ամբողջական միություն:

Արտաքին Գործերի ժողովրդական կոմիսարիատը վարում ե թորհրդային իշխանութեան այլ պետութեանների հետ ունեցած արտաքին հարաբերությունները: Քանի ստար կապիտալիստական պետութեանները գեռ չեն խորտակված արտասահմանյան մեր ընկեր բանվորների կողմից, Արտգործժողկոմը գեռ պիտի գործունենա, բանակցութեաններ վարե և առևտրական գաշնազրեր կնքի բուրժուական կառավարութեանների հետ:

Արտգործժողկոմը սուր կերպով հետևում ե, վորպեսպի Սոցիալիստական թորհրդային Հանրապետութեանների Միութեան աշխատավոր ժողովուրդների իրավունքները չխախտվեն և պաշտպանում ե Մ. թ. Հ. Մ. շահերը յուր ուժի սահմաններում:

Արտաքին Գործերի ժողովրդական կոմիսարըն ամեն ժամանակ շատախաղաղարար միջոցներով շարունակել և արել ե աճն, ինչ վոր մեղ հաջողվել ե անել զինված ուժով, Կարմիր բանակի միջոցով:

Արագործժողկոմը կնքել է մի շարք առևարական պայմանագրեր Անգլիայի, Իտալիայի, Նորվեգիայի, Շվեյցիայի և ուրիշներին հետ, մի շարք խաղաղարար պայմանագրեր Լիտվայի, Լատվիայի, Եստոնիայի և Լեհաստանի հետ. վերականգնել է քաղաքական և անտեսական սերտ հարաբերություն թյուրքիայի և մի շարք յերկրների հետ:

Արագործժողկոմը կայունություն անցկացրեց զինաթափություն քաղաքականությունը՝ ստաճարկելով բոլոր պետություններին կրճատել բանակը. նրան աջողվեց արևմուտքում հասուկ խորհրդակցություն ունենալ Ս. Խ. Հ. Միություն մոտիկ հարևանների հետ զինաթափության հարցի մասին:

Արագործժողկոմը հաստատուն կերպով վարում է խաղաղության քաղաքականությունը, սակայն բաղխվում է ոտար բուրժուական պետությունների թշնամական հարաբերությունների հետ:

Ռազմական յեզ ծովային Գործերի Ժողովըրդական կոմիտարիատը մեր սոցիալիստական հայրենիքի պաշտպանությունն է կազմակերպում թշնամիների հարձակումներից. նա ստեղծեց Կարմիր բանակը, Կարմիր ռազմական տորմիդը, կազմակերպեց Կարմիր բանակի մի շարք հսկայական հաղթանակները թշնամիների դեմ:

Ռազմժողկոմը հոգում է բանակի ուժեղացման, նրա պահպանման և դաստիարակության գործը:

Բանվորներից և գյուղացիներից հրամանատարներ պատրաստելու համար նա հրամանատարական դասընթացների հսկայական ցանց է ստեղծել:

Ռազմժողկոմը վարում է նախագինակոչ հասակ ունեցող յերիտասարդ աշխատավոր քաղաքացիների ընդհանուր ռազմական կրթությունը և անորոշ ժամանակով արձակուրդ ունեցողների ու Կարմիր բանակի և տորմիդի պահեստ արձակվածների գիշավորական կրթությունը: Ռազմժողկոմին կից գոյություն ունի Ռազմա-Հեղափոխական Խորհուրդ, վորը բարձրագույն ռազմական իշխանությունն է մեր յերկրում: Ռազմական Ժողովրդական կոմիտարը միևնույն ժամանակ Ռազմա-Հեղափոխական Խորհրդի նախագահն է:

Յուրաքանչյուր խորհրդային հանրապետություն մեջ գոյություն ունի Սերբին Գործերի Ժողովրդական կոմիտարիատ, վորը վորպես ավեալ հանրապետություն կենտրոնական գործադիր կոմիտեյի նախագահություն անմիջական գործադիր մարմին, տանում է խորհուրդների և տեղական բոլոր վարչական մարմինների կազմակերպչական գործը, հոգում է քաղաքային

կոմունայ անտեսութեանները և յերկրում կարգ ու կանոն պահելու մասին:

Ներքգործօրկոմիւն կից կազմված է հասուկ պետական քաղաքական վարչութիւն:

Պետական Բաղարական Վարչութիւնը կըստվում է ավագակութիւնների, հակահեղափոխութեան, լրատութեան դեմ, հսկում է, վերապահութեամբ կապիտալի վարձկաններն ու Սպիտակ-գլխարկականները գաղտագողի կերպով շանցնեն Ս. Խ. Հ. Միութեան սանձանները՝ կոսում է նոյնպէս մաքսանենգութեան դեմ: Պետքադ վարչութիւնը սկզբում կոչվում էր Արտակարգ Հանձնաժողով և յետե հակայեղափոխութեանը շաջովից խորհրդային իշխանութեանը ներսից քայքայել, դա մեծ շափով շնորհիվ Արտակարգ Հանձնաժողովի:

Պետքադ վարչութեան արտադրութեան տակ կա գործ, վորի մասերը սերտ կապված են կարմիր բանակի հետ և տանում են Խորհրդային Միութեան ներքին և արտաքին պաշտպանութեան ընդհանուր գործը: Ներքգործօրկոմը ղեկավարում է նոյնպէս Բանվորագյուղացիական միլիցիան, վորը հոգ է տանում յերկրում ներքին կարգ ու կանոնը պահպանելու համար և կոսում է քաղաքացիների վոչ որինական գործողութիւնները դեմ:

Արդարադատութեան Ժողովրդական կոմիտե-

տիտար, վորը գոյութիւն ունի յուրաքանչյուր խորհրդային հանրապետութեան մեջ, կազմակերպում ու ղեկավարում է դատարանները և կոսում է խորհրդային հանրապետութեան ուղեներների խախտման դեմ:

Յուրաքանչյուր Խորհրդային Հանրապետութեան մեջ գոյութիւն ունեցող Հողագործութեան Ժողովրդական կոմիտարիատը ղեկավարում է Խորհրդային հանրապետութեան գյուղատնտեսութիւնը, աշակցում է գյուղական տնտեսութեան բարձրացմանը, կյանքի մեջ է անցկացնում աշխատանքային հողագաղթումը: Կա վարում է նաև անտառային անտեսութիւններ:

Հողօրկոմը անտեսութեան բարձրացման նպատակով կազմակերպում է ցանքի և հնձի կամպանիաներ, գնում է յերկրագործական գործիքներ, հոգ է տանում կենդանիների ցեղերի ազնվացման, գյուղատնտեսական գիտելիքների տարածման համար:

Ժողովրդական Տնտեսութեան Բարձրագոյն Խորհուրդը վարում է յերկրի արդյունաբերութիւնը և հոգ է տանում գործարանների ու Փարբիկների վերականգնման համար:

Աշխատանքի Ժողովրդական կոմիտարիատը հոգում է յերկրում բանվորական ուժերի կանոնավոր բաշխումը, կոսում է անգործութեան

դեմ՝ գործ վորոնելով և բաժանելով անգործնե-
լրին՝, աշխատանքի բորսայի միջոցով: Աշխատող-
կամը գործում է մոտ կապակցութիւն ունենա-
ով Արնեստակցական Միութիւնների Կենտրոնա-
կան-Բարձրագոյն Խորհրդի հետ, վորը միա-
ցնում է բոլոր բանվորներին, հոգում է աշխա-
տանքի պաշտպանութեան մասին, վորոշում է
բանվորների աշխատավարձը և այլն:

Սոցիալական Ազատութեան Ժողովրդական
կոմիտարիատն ոգնութիւն է ցույց տալիս աշ-
խատունակութեանից զուրկ աշխատավորու-
թեանը, կարմիր բանակայինների, հրամկազմի-
րնտախիւններին, անգամալուծներին և նրանց ըն-
տանիքներին, ոգնութիւն է ցույց տալիս ան-
բերբութեանից և տարերային գժբախտու-
թեանից տուժածներին:

Յուրաքանչյուր խորհրդային հանրապե-
տութիւն ունի Լուսավորութեան Ժողովրդական
կոմիտարիատ, վորը ղեկավարում է ժողովրդա-
կան կրթութեանը, յերեխաների, պատանիների
գասախարակութեանը, յերիտասարդ և մեծա-
հասակ քաղաքացիների կրթութեանը. նա կա-
ռուցում է գպրոցներ, գրագարաններ, թանգա-
րաններ, ցուցանանդեաններ, հրատարակում է
գրականութիւն և գասագրքեր:

Առողջապահութեան Ժողովրդական կոմի-
տարիատը հոգում է քաղաքացիների և գորբի:

Ժողովրդական առողջապահութեան մասին, կա-
ռուցում է հիվանդանոցներ, բուժարաններ,
կազմակերպում է տարալիոխիկ հիվանդութեան-
ների դեմ պայքարող կամպանիաներ և ղեկա-
վարում է քաղաքացիների առողջապահական
կրթութեանը և այլն:

Փինանսների Ժողովրդական կոմիտարիատը
փողային տուրքերի զանձման գործն է ղեկա-
վարում, ժողովրդական տնտեսութեանը կանո-
նավորելու նպատակով, կարգավորում է պետու-
թեան յեկքն ու մուտքը և այլն:

Ճանապարհների Հաղորդակցութեան Ժողու-
վրդական կոմիտարիատը ղեկավարում է յերկա-
թուղային, ծովային և գետային ճանապարհնե-
րի հաղորդակցութեանը:

Պատ-նեռագրային Ժողովրդական կոմիտա-
րիատը վարում է առևտրական հարաբերու-
թեաններ ոտար պետութեանների հետ:

Բանվորագյուղացիական Տեսչութեանը բան-
վորների և գյուղացիների անմիջական մասնակ-
ցութեամբ հսկում է պետական հիմնարկների
անշեղ գործունէութեան, գործերի անտեսալու-
թեան վրա, պայքարում է Խորհրդային հիմ-
նարկների և աշխատավորների շարագործու-
թեանների դեմ: Բանվորագյուղացիական Տես-
չութեանը կոչվում է Խորհրդային պետութեան
տնտեսական աչք:

11. Ժողովուրդի Առաջին Նախագահ

Վ. Ի. Լենին

Վլադիմիր Իլյիչ Լենինը Ռուսաստանի Սոցիալ-Դեմոկրատական Ֆեդերատիվ Պորկրակային Հանրապետության ղեկավարների նախագահն էր, վոր բնարվեց այդ պաշտոնում Համառուսական Պորկրակների համագումարում:

Լենինն ամբողջ աշխարհի չքավորության առաջնորդն էր:

Վ. Ի. Լենինը ծնվել է 1870 թվին Սիմբիրսկում. 17 տարեկան հասակում նրան վիճակվեց տեսնել յուր մեծ յեղբոր Ալեքսանդրի մահապատիժը, վորին կախել էր կայսերական իշխանությունը հեղափոխական գործունեությունից պատճառով:

Այդ գեպը մեծ գեր խաղաց Վ. Իլյիչի կյանքում և մզեց նրան գեպի աշխատավոր ժողովրդին ճնշողների գեմ անողոք պայքարի ճանապարհը:

Լենինը «խառնակությունների» պատճառով դուրս վոնդվեց կազանի համալսարանից և անցնելով Պետրոգրադ, անմիջապես մասնակցում է առաջին ընդհատակյան հեղափոխական բանվորների խմբակի կազմակերպությանը. այնուհետև անցնում է արաստանում: Նորից վերադառնալով Ռուսաստան կազմակերպում է

«բանվոր դասակարգի ազատագրման համար պայքարող միությունը», անց է կացնում գործադուլներ ֆաբրիկներում և գործարաններում, գրում է առաջին հեղափոխական թուղթիկները, փաբրիկ և գիտական բրոշյուրներ: 1897 թվին վոստիկանությունը ձերբակալում է Լենինին և բանտարկում, ապա աքսորում Սիբիր:

Սիրերում Լենինը գրում է մի շարք գիտական գրքեր, վորոնց մեջ աշխատավոր ժողովրդին բացատրում է կապիտալիզմի եությունը և այդ կարգի գեմ պայքարելու բոլոր միջոցները:

Աքսորից հետո դնալով արաստանում Լենինը 1900 թվին անցնում է առաջին բոլշևիկյան լրագրի՝ «Իսկրայի» հրատարակմանը, վորն աննողող պայքարում էր միադեությունից կապիտալիզմի և համաձայնողականների գեմ: 1903 թվին, յերբ Ռուսաստանի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցության յերկրորդ համագումարում տեղի ունեցավ բոլշևիկների և մենշևիկների բաժանումը, բոլշևիկները հավասարիմ մնացին բանվոր դասակարգին ընդ Լենինի գեկավարությունից. իսկ մենշևիկները շուտով անցան ժողովրդի թշնամիների կողմը:

Լենինը անվերջ պայքարում էր կեզծ սոցիալիստների գեմ: 1905 թվին նա բոլշևիկյան

ամբողջ կուսակցութեան հետ ամենագործոն մասնակցութեամբ ունեցաւ հեղափոխութեան մեջ: Լենինն այն ժամանակ գրել էր, Վոր սուսական հեղափոխութեան ճանապարհը կանցնի իշխանութեանը բանվորների և չքավոր գյուղացիների կողմից զրավելու միջով: Լենինը բարոյում էր, Վոր բանվորները պիտի զինվեն և զինված ապստամբութեան կազմակերպեն, Վորպէս կապիտալի լծից ազատվելու ամենալավ ճանապարհ: Ընկ. Լենինը կոչ էր անում բանվորութեանը, Վոր նրանք յեռանգով աջակցեն դյուղացիութեանը կալվածատերերից հողը խլելու ձգտումներին:

1905 թվի հեղափոխութեան անաշուղտութեաններից հետո ընկ. Լենինը պայքար է մղում բանվոր դասակարգի ընկած վոզու և դեպի հեղափոխութեանը կորցրած հավատի դեմ: Պայքարում և մենշևիկների դեմ, Վորոնք հրաժարվում էին ցարի և կապիտալիզմի դեմ մղվող հեղափոխական պայքարից:

1907 թվին Լենինը գալիս է Ռուսաստան բայց յերկար չի կարողանում մնալ: 1907 թվի Ինտերնացիոնալի համագումարում Լենինը Ռուս Լյուքսենբուրգի հետ միասին սուաջարկում և իմպերիալիստական պատերազմ ծագելու դեպքում, պայքար սկսել կապիտալիզմի անկման և սոցիալիստական հեղափոխութեան համար:

1914 թվին, յերբ սկսվում և իմպերիալիստական պատերազմը, Լենինը ընկ. Զինովիի հետ միասին հայտարարում և «պատերազմ պատերազմին» և պայքարում և սոցիալ-համաձայնողականների դեմ, Վորոնք աջակցում էին իրենց պետութեաններին պատերազմում: Նա ի մի յե համախմբում հեղափոխական բանվորների խմբակների ուժերը իմպերիալիստական պատերազմի դեմ պայքարելու համար:

1917 թվի հեղափոխութեան սկզբին ընկ. Լենինը գալիս է Ռուսաստան և բողշևիկների դեմ անցնելով կոչ և անում, Վոր խորհուրդները զրավեն իշխանութեանը:

Ժամանակավոր կառավարութեանը հետապնդում է ընկ. Լենինին, Վորին վիճակվում է թաքնվել:

Կոմունիստական կուսակցութեան հետ միասին Լենինը աշխատավորութեանը տարազ դեպի Հոկտեմբերյան հեղափոխութեանը:

Հոկտեմբերի 25-ին բանվոր դասակարգն ու չքավոր գյուղացիութեանը իշխանութեանն իրենց ձեռքը վերցրին, և ընկ. Լենինն ընտրվեց Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ: Սոցիալ-հեղափոխական կուսակցութեանը մահափորձ և կատարում ընկ. Լենինի վրա և նրանց աջողվում է Լենինին ծանր վիրավորել:

Մինչև յուր մահվան ըսպեն Վ. Ի. Լենինը

բանվորութեան իմաստուն ղեկավարն՝ ամուր
ձեռքերով բանվորութեանը և գյուղացիութեանը
տարավ գեպի լիակատար հաղթանակն ու ազա-
տագրումը:

Վլ. Իլ. Լենինը մեռավ 1924 թ. հունվարի
21-ին այդ որը Ս. Խ. Հ. Միութեան սահման-
ներում սգի որ և հայտարարված:

12. ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԲԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒՄ.

Սորհրդային Հանրապետությունների Միու-
թեան աշխատավոր ժողովուրդը լարված պայքար
և մղում բուրժուազիայի դեմ:

«Մահու և կյանքի կռիվ», անդադար կռիվ,
փորը պիտի պսակվի բուրժուազիայի դեմ տա-
րած մեր լիակատար հաղթանակով:

Աշխատանքի մեծ բանակի այդ պայքարում
ղեկավարողները պիտի լինեն մեր ուղղման
շտաբները — բանվորների և գյուղացիների պատ-
գամավորների խորհուրդները:

Կարող ենք թույլ տալ մեր թշնամիներին
նրանց լրաններին և պրոպոկատորներին մտնել
մեր շտաբները, պարզ և, փոր փնջ:

Հենց դրա համար էլ Սորհրդային Իշխանու-
թյունը Սորհրդներում բնարելու և բնարվելու
իրավունքը տալիս և այն քաղաքացիներին,
փորնք չեն շահագործում ուրիշի աշխատանքը
և արտադրություն միջոցները ձեռք են բերում
հանրոպետ աշխատանքով:

Այն բոլոր քաղաքացիները, փորնք վաղում
են դեպի վարձու աշխատանքը շահվելու նպա-
տակով, ապրում են ունեւորով և առևտրական
ձեռնարկություններից ստացած յեկամուսներով
ու կապիտալի տոկոսներով, չունեն փնջ քաղաքա-
ցիական և փնջ էլ բնարողական իրավունք:

Ընարողական իրավունքից զրկված են բոլոր
մասնավոր առևտրականները, առևտրական
միջնորդները, կուսակրոնները, բանանները,
մոլլանները, ուրբիները (հրեական բանանա-
ները) և բոլոր հոգևորական անձինք, փորնք
դարերի ընթացքում ցույց են ավել իրենց
թշնամանքը գեպի աշխատավորութեանը և
անձնվիրութեանը գեպի իշխող և ունեւոր դա-
սակարգի շահերը: Իրավունքից զրկված են
նոյնպես բոլոր նախկին քաղաքապահները, վե-
րակացուները, ժանդարմները, վոստիկանութեան
գործակալները և այլն: Բացառել այս «հերոս-
ների» իրավագրկութեան պատճառները կարիք
չըկա. նոյնքան պարզ և նաև նախկին Ռուսաս-
տանում թագավորաց Ռոմանովների տոհմի
անդամներին չթույլատրելը:

Այս բոլորի մասին շատ պարզ և փորշակի
շեշտված և սահմանադրութեան և կոմունիս-
տական կուսակցութեան ծրագրի մեջ:

«Համատուտական Սորհրդների Յ-րդ համա-
պումարը գանում և, փոր բանվորութեան այս

վճառողական պայքարին, փորն ուղղված և յուր շահագործողների դեմ, շահագործողները վոչ մի տեղ չը պիտի ունենան Սորհրդային իշխանութեան օրդանները մեջ»:

Իշխանութեան զիկոտատուրան ամբողջովին և բացառապէս աշխատավոր մասսաներինն և:

Կոմունիստների ծրագրի մեջ ասված և.

«Սորհրդային իշխանութեանը յուր ամբողջ եյութեամբ ուղղված և խորտակելու շահագործողները ընդդիմադրութեանը: Սորհրդային Սահմանադրութեանը յեղնելով նրանից, վոր յուրաքանչյուր ազատութեան հանդիսանում և խաբէյութեան, յեթե նա հակասում և աշխատանքը կապիտալի ճնշումից ազատելու սկզբունքին, կանգ չի առնում շահագործողներից քաղաքական իրավունքները իսկելու առաջ: Տալ բուրժուազիային իրավունք, թույլ տալ նրան մասնակցելու խորհուրդներին, հավասարազոր և «բանավորութեանը գինաթափ անելուն հոգուտ նրա թշնամիներին»:

Ահա թե ինչու բանվորներն ու գյուղացիները պիտի պայքարեն վոչ միայն աշխարհ թրշնամիները, այլև նրանց կամակատարները, լրտեսները և պրովոկատորները դեմ, վորպէսզի նրանք ներս չտողան խորհուրդները:

Բուրժուազիայի կամակատար կուսակցութեանները — մենշեիկները և սոցիալ-յեզափոխա-

կանները նոյնպէս տեղ չպիտի ունենան, չնայած վոր նրանք ձեանում են բանվորութեան բարեկամներ: Միակ ճշմարտութեանը մեզ համար պիտի լինի այն, վոր յուրաքանչյուր ազատութեան, ում վոր ուզում և տրված լինի, հանդիսանում և խաբէյութեան, յեթե նա փոս և աշխատավորութեան ազատագրմանը:

Սահմանադրութեան մեջ ասված և, վոր բնարելու և բնտրվելու իրավունքից ոգավում են. «Ռ. Ս. ֆ. Ս. Հ. յերկու սեռի աշխատավոր քաղաքացիները, վորոնց տասն և ութ (18) տարին լրացած և ընտրութեան օրերին, առանց ազգի և կրօնի խտրութեան»:

Յարական իշխանութեանը ամեն կերպ սահմանափակում եր «այլազգիները» «այլակրօնները» — լեհերը, հրեաները, հայերը, վրացիները և այլոց նույնիսկ խղճուկ կալվածատիրաբուրժուական պետական դումայի ընտրութեանները ժամանակ:

Դա կատարվում եր վոչ թե միայն Ռուսաստանում, այլև արսասահմանում:

Անկասկած, բոլոր բուրժուական պետութեաններում ոտարերկրացիներին արգելվում և ընտրութեաններին մասնակցել: Սորհրդային իշխանութեանը վոչնչացնելով անհավասարութեան բոլոր ձևերը վերացրել և ընտրութեանները ժամանակ յեղած ազգութեան և կրօնի վերաբերող

յուրաքանչյուր սահմանափակում. զեռ արել է
ավելին. նա ընտրելու իրավունք է ավելի նույն-
պես ոտարեկրացի աշխատավորութեանը: 1923
թվականին Մոսկվայում ընտրութեաններէ ժա-
մանակ Մոսկվայի Խորհրդում ընտրվեց Փրան-
սիացի ծովագնաց Մարտին, վորն այդ ժամա-
նակ նստած էր Մարսելի բանտում և դատա-
պարտված էր Փրանսիական կառավարութեան
կողմից Խորհրդային իշխանութեան դեմ Սե ծով
ուղարկված նավերի վրա տեղի ունեցած ապրս-
տամբութեանը զեկամարելու պատճառով:

Լեն, վելիկոուս, ուկրայնացի, հրեա շահա-
գործողները տեղ չունեն խորհուրդներում. իսկ
բոլոր աշխատավորներն առանց ազգի խորու-
թեան մտնում են խորհուրդներէ մեջ:

Խորհրդային իշխանութեանը վերացրեց
նույնպես «մշտական բնակավայրի» հասկանիշը,
այսինքն՝ մի մշտական վայրում ապրելը վորոշ-
ված ժամանակից քիչ մեկից—մեկուկես տարի և
ավելին. իսկ «մշտական բնակավայրի» հարցն
ինչպես բուրժուական մնացած յերկրներում,
նույնպես և մեզ մոտ Խուստաստանում խոշընդոս
էր հարգխանում. այդ պատճառով բանվորներն
ու գյուղական բարակները հաճախ փոխելով
իրենց բնակավայրը աշխատանք փնտռելու ժա-
մանակ զրկվում էին ընտրողական իրավունքից:

Խորհրդային իշխանութեանը վերացրեց

նույնպես կանանց սահմանափակումը, վորը
գոյութեան ունի համարչա բոլոր յերկրներում.
նույնիսկ բուրժուա կանանց չի թույլատրվում
մտնել պարլամենտ:

Խորհրդային իշխանութեանը ընտրութեան-
ներէ մեջ է մտցնում յերիտասարդ աշխատա-
վորներին և բանվորահիւներին, գյուղացիներին
և զեղջիւղահիւներին 28 տարեկանից սկսած, իսկ,
բոս բուրժուական ՝ սահմանադրութեան, շատ
յերկրներում ընտրութեաններին մասնակցելու
իրավունք ունեն 25 տարեկանից սկսած:

Խորհրդային հանրապետութեան ապագան
պատկանում է յերիտասարդութեանը:

Յերիտասարդութեանը ցույց տվեց իր
բարձր հեղափոխականութեանը, հերոսութեանն
ու ինքնագոծութեանը և դրա համար Խորհրդա-
յին իշխանութեանն ստաջ է քաշում յերիտա-
սարդութեանը պետական կարևորագույն հար-
ցերի լուծման ժամանակ:

Մի կարևոր խնդիր նույնպես, վորի վրա
պիտի հատկապես կանգ առնել, դա Կարմիր բա-
նակի և սորմիդի մասնակցութեանն և ընտրու-
թեաններում:

Խորհրդային ընտրողական իրավունքը բան-
վորութեան պայքարի ամենավեճում զենքն և նրա
բոլոր դատակարգային թշնամիների դեմ:

13. ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐԻ ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆԸ

Կարվածատիրական-բուրժուական իշխանությունը հեռացնում է զորքին պետական զործերի բոլոր մասնակցություններից, ամեն հասարակական և քաղաքական կյանքից. բայց, իհարկե, քաղաքականությունից հեռացվում է միայն սենեկոր պատակարգի շահերին ոտար զինվորական մասան:

Չորսպետներն ու բարձրատիճան սպաները, հասկանալի չե, վոր վոչ միայն մոտիկ մասնակցություն ունեն քաղաքական պետական զործերում, այլև անում եյին «ամեն քաղաքականություն» ինչպես սովում է:

Անա թե ինչ է գրում իր հիշողությունների մեջ զորապետ Հինգենբուրգը, զերմանական զորքերի ամենազլխավոր ղեկավարներից մեկը համաշխարհային սրտերազմում.

«Յես քաղաքական զործիչ չեմ . . . իմ մեջ չափազանց ուժեղ զարգացած է զինվորի զգացմունքը», ասում է նա սկզբում, բայց հետո միանգամից բաց է անում ամբողջ զազանիքը. «պատերազմի պայմաններում յես դանում եմ միանգամայն անհնարին զինվորական հրամանատարի համար քաղաքականությունից միանգամայն բաժանվելը. ինձ հետ համաձայնվում

են, վոր ուղմական ղեկավարության և քաղաքականության մեջ չկան նկատելի սահմաններ. նրանք պեռ պետք է խաղաղ ժամանակը համաձայնեցնեն իրենց զործողությունները: Պատերազմի ժամանակ, վորը կյանում է նրանց բոլոր ուժերը, նրանք պետք է միմյանց լրացնեն» . . .

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր զորապետ Հինգենբուրգը վերջիվերջո չի թողնում այն, վոր զորքը սերտ կապված է քաղաքականության հետ, բայց գանում է, վոր քաղաքականությամբ վոչ թե պիտի զրազվի ամբողջ բանակը, այլ միայն նա, զորապետ Հինգենբուրգը, ամբողջ բարձրագոյն հրամանատարությունը, բոլոր նրանք, վորնեց նա կոչում է ուղմական ղեկավարություն, իսկ մնացած զորքը պիտի մնա վորպես կույր ղենք զորապետների և բուրժուական քաղաքականության ձեռքում:

Քաղաքացիական պատերազմի ընթացքում մենք ել նոյնպես գերազանցորեն համոզվեցինք նրա մեջ, թե ինչպես են վերաբերվում զեպի քաղաքականությունը Սպիտակ գվարդիական զորապետները:

Յերբ վճռողական պայքար է մղվում և բուրժուազիան ազատվում է ճնշվելուց, նա զորապետներին նշանակում է պետական դիկտատոր՝ վստահանալով նրանց իշխանության ամբողջությունը:

Ծովային զորքերի սպարապետ Կոլչակը, վորին կարմիր ապստամբները գնդակահարեցին Իրկուտսկում, «Միբիրի բարձրագոյն ղեկավարն եր»։ Դենիկինը Հարավային Ռուսաստանի բարձրագոյն ղեկավարն եր համարվում և տենչում եր Սորճրդային իշխանությանը հաղթելուց հետո, դառնալ ամբողջ Ռուսաստանի բարձրագոյն ղեկավարը։

Սորճրդային իշխանությունը վոչնչացրեց բուրժուական այն խտրեբայությունը, վոր բանակը քաղաքականությունից հեռու յե կանգնած և մասնակից արեց Կարմիր բանակին ամբողջ պետական քաղաքական կյանքին։

Սորճրդային իշխանությունը ձգտում և, վոր Կարմիր բանակը հասկանա այն աշխատանքը, վորը տանում և Բանվորազուգացիական իշխանությունը և ամեն կերպ կյանքի մեջ անցկացնի։ Քանի վոր Սորճրդային իշխանության ընտրություններին մասնակիցելը և Սորճուրդների մեջ կատարվող աշխատանքները պետական կյանքի ամենագլխավոր ձևերից մեկն և հանդիսանում, ուստի Սորճրդային իշխանությունը բանակին մասնակից և անում Սորճուրդների ընտրություններին։

Համաձայն մեր սահմանադրության, ամբողջ Կարմիր բանակն ու տորմիզը մասնակցում են Սորճուրդների ընտրության։

Սորճուրդների Գործազիր կոմիտեններում ընտրվում են Կարմիր բանակի ներկայացուցիչները. Կարմիր բանակը յուր պատգամավորներն և ուղարկում Համամիութենական Սորճուրդների համագումարը, վորը յերկրի բարձրագոյն որդանն և Կարմիր բանակի ներկայացուցիչները զանվում են վոչ միայն տեղական խորճուրդներում և գործկոմներում, այլև Համամիութենական Կենտրոնական Գործազիր կոմիտեյում։

Կարմիր բանակը զանվելով գյուղերում և քաղաքներում ամենամոտ մասնակցությունն և տենչում աշխատավորության ամբողջ կյանքում. նա յուր աշխատանքով մասնակցում և գաշտային կամուսանիաներին, քանդված կամուրջների և յերկաթուղիների վերականգմանը, վառելանյութ պատրաստելուն, սուրքերի զանձմանը, և պարզ և, վոր նա պիտի յուր պատգամավորներն ուղարկի այն վայրերի խորճուրդները, վորտեղ սարածված են գինվորական մասերը։

Կարմիր բանակը կարիք ունի աշխատավորության մշտական աջակցության և խորհուրդներում յեղած յուր պատգամավորների և ներկայացուցիչների միջոցով Կարմիր բանակը կարող և աշխատավորությանը հայտնել յուր կարիքներն ու հարցապնդումները և ստանալ

նրանից ոգնություն: Բայց Կարմիր բանակը յուր պատգամավորներին միայն յուր շահերը հետապնդելու համար չի ուղարկում խորհուրդները, այլև Խորհրդային հանրապետության քաղաքականության և շինարարական բոլոր հարցերի լուծմանը մասնակցելու:

Կարմիր բանակը ամենակենդանի մասնակցությունն է ունենում Խորհուրդների կյանքում, իսկ գյուղերում և քաղաքներում, վորանց Խորհուրդների աշխատանքներին լայլ ծանոթ քիչ մարդիկ կան, զինվորական մասերի պատգամավորները տեղերում Խորհրդների ղեկավարման գործում մեծ դեր են խաղում:

Պատերազմների ժամանակ թշնամիներէջ ազատելով ամբողջ շրջաններ անհապաղ կազմակերպեց խորհուրդներ և Հեղափոխական կոմիտեաներ և իշխանությունը սովեց նրանց:

Խորհրդային ապարատի վերականգնման գործում Կարմիր բանակը խաղացել է անմոտանալի դեր:

Կարմիր բանակը ծառայում է աշխատավորությանը և նրա Խորհուրդներին. անա թե ինչու Կարմիր բանակը յերզման ժամանակ յուր հանդիտավոր խոստումն է տալիս Խորհրդային իշխանության ի դեմս Համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեյի և տեղերի Խորհուրդների Գործկոմիտեի:

Խորհուրդները, վորպես բանվորության, գյուղացիության և կարմիր բանակայինների կամքն արտահայտող ընտրովի մարմիններ, սխի սերտ կապվեն իրենց ընտրողների հետ, հանդես բերեն այն բոլոր հիմնարկների, զինվորական մասերի և գյուղերի կամքը, վորանք ներկայացուցիչներ են ուղարկում խորհուրդները:

Այդ պատճառով մեր խորհուրդների ընտրությունները ծագում են անմիջականորեն ձեռնարկություններից, զինվորական մասերից և գյուղերից: Այդպիսով պատգամավորներն իրենց Խորհուրդներն ուղարկող բանվորների, գյուղացիների և կարմիր բանակայինների մեջն են լինում. նրանք կարող են իրենց պատգամավորներից շարունակ գործունեյության հաշվետվություն պահանջել, տալ նրանց հրահանգներ, նրանց միջոցով Խորհուրդներում անցկացնել իրենց ցանկությունները:

Յեթե ընտրողները նկատում են, վոր իրենց ներկայացուցիչը վատ է աշխատում և չի պաշտպանում իրեն ընտրողների շահերը, կորցնում է նրանց վստահությունը, այն ժամանակ նրանք իրավունք ունեն յեա կանչել նրան և ուրիշին ուղարկել:

Բուրժուական պետութիւններում և յարական Ռուսաստանում պարբերականում կամ դումայում ընտրված պատգամաւորը կարող է ինչ պիժ ուզում և տանել և չը կատարել յուր ընտրողների հրահանգները, այնուամենայնիւ նրան յետ կանչել չեր կարելի:

Յեզ իսկապես, ընտրութիւնների ժամանակ բուրժուական յերկրներում ամեն մի քաղաքական խաւիզաններ և խարերաններ խոստանում են ողգաբնակչութիւն ամեն մի բարիք և սկզբուս յույց տալիս մեծ սեր, իսկ ընտրվելուց հետո պատգամաւորի ամբողջ կոչումը վեր են ածում յեկամուտի աղբյուրի, գառնալով սպեկուլյանաների և բանկիրների գործակալներ:

Առանց վախի նրանք կարող է կատարել ամեն վատթար գործ, վորովհետև ամբացրել են իրենց գիրքը. դա ունի հատուկ նշանակութիւն և նրա համար, վոր բուրժուական շատ յերկրներում ընտրութիւնները տեղի չեն ունենում վոչ ամեն տարի, ինչպես մեզ մտ, այլ միայն մի քանի տարուց հետո:

Մեզ մտ քաղաքայիական կռիւների ժամանակ, յերբ ամեն մի որից կախված էր թորհրդային իշխանութիւն գոյութիւնը, հաճախ տեղի ելին ունենում թորհրդային իշխանութիւն վերընտրութիւնները:

Համառուսական թորհուրդների համագումարը տեղի յեր ունենում տարին յերկու ան-

գամ, նահանգական և գալիսական համագումարները յերեք ամիսը մի անգամ և շրջանայինը՝ ամիսը մի անգամ:

Ներկայումս այդպիսի հաճախակի վերընտրութիւններն ավելորդ են, և նույնիսկ վատակար, վորովհետև թորհուրդների և Գործկոմիտեի անգամները կարճ ժամանակամիջոցում հնարավորութիւն չեյին ունենում աշխատանքի մեջ հարկավոր փորձաութիւնը ձեռք բերելու. վերընտրութիւնները պահանջում եյին ուժերի մեծ լարում, միջոցներ և ուշադրութիւն:

Այլ պատճառով վերընտրութիւնները տեղի յեն ունենում տարին մի անգամ, վորը հնարավորութիւն և տալիս մի կողմից թարմացնել և վաւախութիւն յենթարկել պետական որդանները և մյուս կողմից՝ կապված չե մեծ դժվարութիւնների հետ: Մեր թորհուրդները ամուր կապված են մասսաների հետ. նրանք անընդհատ գեպի պետական աշխատանքն են բաշում աշխատավոր մասսաների նորանոր ուժերը:

**15. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՆԱՀԱՆԳ-
ՆԵՐՈՒՄ, ԳԱՎԱՌՆԵՐՈՒՄ, ԾՐՋԱՆՆԵՐՈՒՄ
ՅԵՎ ԳՅՈՒԴԵՐՈՒՄ**

Նահանգի, գալիսի և շրջանի բարձրագույն իշխանութիւնն և համապատասխան խորհրդե-

քի համագումարը: Սորհուրդների համագումարն
ընտրում է Գործադիր կոմիտե, վերը համագու-
մարի ընդմիջման ժամանակ հանդիսանում է
վերսկես բարձրագույն որդան:

Նահանգական Կործադիր կոմիտեն ունի
բաժիններ, վորոնք իրենց գործունեյությամբ
համագաւաախսնում են ժողովրդական կոմի-
տարիտաներին,

Նահանգական Գործկոմները ղեկավարում
են նահանգի արդյունաբերական ձեռնարկները,
կազմակերպում են գյուղական անտեսությունը,
աշակցելով արտադրության բարձրացմանը, հո-
գում քաղաքի և գյուղի վերաշինման մասին,
վարում են սագմավորման և զինվորական
ծառայության զինասպարաներին և արձակուրդի
մեջ յեղածների ցուցակագրումը, կառուցում են
գպրոցներ և ղեկավարում սոցիալական ապա-
հովության գործը և այլն:

Նահանգական Տնտեսական Սորհրդակցու-
թյունը ի մի է համախմբում նահանգի բոլոր
անտեսական մարմինները, վորոնց սուաջ գրված
են արդյունաբերության բարձրացումն ու ա-
շակցելը, նրանք համախմբում են անտեսական
բոլոր մարմիններն այն նպատակով, վորպեսզի
ավելորդ գրագրությունները գեն շպրավին և
նահանգի ամբողջ անտեսական գործունեյու-

թյունը սարվի իրենց մեջ համաձայնեցրած
ծրագրով:

Նահանգական Գործադիր կոմիտեն սուանց
բացառության հսկում է պետական բոլոր որ-
գանների գործունեյության ուղիղ ընթացքին,
նույնիսկ, յեթե նրանք յենթարկվելիս լինեն
անմիջապես կենտրոնին:

Կախատական Գործադիր կոմիտեն տանում
է այնպիսի աշխատանք, ինչպիսին նահանգա-
կանը, սակայն նրա սուաջ գրված խնդիրները
սանձանաւիակ են:

Շրջանային Գործկոմը շրջանում անց է
կացնում բարձրագույն որգանների բոլոր ո-
րենքներն ու կարգադրությունները: Շրջանային
Գործադիր կոմիտեն միջոցներ է ձեռք սանում
ակդերում ամրասպդելու Սորհրդային իշխանու-
թյունը: Սորհուրդների շուրջն է համախմբում
գյուղական շրաւորությանը և միջին գյուղա-
ցիներին, սաշտպանում է նրանց շահերը և
պայքարում գյուղի վաշխառուների գեմ: Շրջ-
գործկոմը հող է տանում հեղափոխական կարգ
ու կանոնի պահպանման մասին: Պայքարում է
ավազակությունների և գողությունների գեմ:
Նրա վրա յե ծանրանում գյուղական անտեսու-
թյան բարձրացման հոգար, աշակցում է կոսպի-
բացիային, գյուղատնտեսական մեքենաներ դնե-
լու, հողը սարաքաացնելու, փոխառություն և

տալիս կարիքավոր գյուղացիներին և կարմիր բանակայինների ընտանիքներին, չորացնում և ճանիճները, պահպանում անտառները և այլն: Շրջգործկոմը հող և տանում գալրոցների, հիվանդանոցների, բաղնիքների կառուցման և պահպանման մասին, կանոնավորում և ճանապարհները, աղբյուրները և այլն:

Շրջգործկոմները նույնպես կատարում են բազմավորում և տալքարում են դասալքության դեմ. նրանք անց են կացնում աշխատանքային և սպորտային սուրքերը, աշակցում են միասուտուրքի ժողովմանը և այլն:

Գյուղխորհուրդը իշխանության բարձրագույն մարմինն է գյուղում. նրա վորոշածները պարտադիր են ամբողջ հասարակության համար այնքան, վորքան նրանք վերաբերում են գյուղի բնակչությանը և չեն խախտում Սորհրդային իշխանության որենքները:

Գյուղխորհուրդի ղլուխն է կանգնած նախագահը. գյուղխորհուրդը գործադիր մարմին չունի և ամբողջ գործի գեկավարությունը ընկնում է նախագահի վրա: Գյուղխորհուրդն անց և կացնում Շրջգործկոմի վորոշումները և աշակցում է նրա ամբողջ աշխատանքին: Գյուղխորհուրդը հոգում է գյուղական անասնության բարեկաման, անայնագործական արդյունաբերության զարգացման մասին. վիճակագրության

և յենթարկում հունձն ու ցանքար, աշակցում է պարենավորման մարմիններին, անց և կացնում աշխատանքային և սպորտային սուրքեր և այլն: Մի խոսքով նա վարում է գյուղի կյանքին վերաբերող բոլոր ասպարեզները:

Շրջգործկոմներն ու Գյուղխորհուրդները համարվում են Սորհրդային իշխանության սուրբին բջիջները, վորոնց վրա ամբողջովին հենվում է Սորհրդային իշխանությունը: Բայց լինելով իշխանության բարձրագույն որդանների միջնորդներ, նրանք իրենց տեղերում ոգավում են ամենալայն իրավունքներով և պիտի սովորեն ինքնուրույն աշխատանք տանել լիակատար հեղինակությամբ և վոչ հրամաններով:

Շրջանային և գյուղական իշխանության որդանների մեջ մեծ և ոգտակար աշխատանք են կատարում գորացրված կարմիր բանակայինները, վորպես գիտակից քաղաքացիներ:

Կարմիր բանակայինները պիտի ուշադրությամբ ծանոթանան Սորհրդային իշխանության շինարարությանը, վորովհետև բանակից ազատված յուրաքանչյուր կարմիր բանակայինի վրա է ծանրանում հաշրենի գյուղում պատրաստված խորհրդային աշխատավոր լինելը:

**16. Ս. Խ. Հ. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԴՐՈՇԱԿԸ, ԶԻՆԱՆԸ-
ՇԱՆՆ, ՄԱՅՐԱԲԱՂԱԲԸ ՅԵՎ ՀԻՄՆԸ**

Ս. Խ. Հ. Միության պետական գինանշանը բաղկացած է մուրճից և մանգաղից հատկապես յերկրագնդի վրա՝ արևի ճառագայթների մեջ, վեց լեզուններով — ուսեսերեն, ուկրաճերեն, բելառուսերեն, վրացերեն, հայերեն և թուրք-թաթարերեն «Պրոլետարներ բոլոր յերկրներին, միացե՛ք» մակագրութեամբ: Զինանշանի վերևում կա հնգաձայր աստղ:

Ս. Խ. Հ. Միության դրոշակը կարմիր գույն ունի պետական գինանշանով:

Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետությունների Միության մայրաքաղաքն է Մոսկվան:

Խորհրդային իշխանության հիմքը «Ընտելանացիոնալն» է. դա համայն մարդկության ընկերություն, յեղբայրության հիմն է. նա ճնշված աշխատանքին ապստամբության է կանչում, ընդդեմ շահագործողների: Մեր «Իստերնացիոնալը» շնչում է ազատություն և բոլոր ճնշվածներին ու կեղեքվողներին յերջանկություն ավետում:

Յ Ա Ն Կ

1. Մեր պետության անունը	3
2. Բանվորագյուղացիական իշխանությունը Ռուսաստանում	8
2. Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետությունների Ֆեդերատիվ կառուցվածքը	16
4. Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետությունների Միության կազմի մեջ մտնող խորհրդային հանրապետությունները	20
5. Ինչո՞ւ մեր պետությունը կոչվում է սոցիալիստական	22
6. Ինչով և տարբերվում Խորհրդային Հանրապետությունների միությունը մյուս պետություններից	28
7. Ռ. Ս. Ֆ. Խ. Հ. Սահմանադրությունը	36
8. Սոցիալիստական խորհրդային հանրապետությունների բարձրագույն իշխանությունը	39
9. Համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր կոմիտեի նախագահ ընկ. Կալինին	44

10. Ժողովրդական կոմիտեաների խորհուրդը միությունների յեվ դաշնակից խորհրդային հանրապետությունների ժողովրդական կոմիտեաները	46
11. Ժողկոմների առաջին նախագահ Վ. Ի. Լենին	56
12. Ընտրության իրավունքները խորհուրդներում	60
13. Կարմիր բանակի մասնակցությունը խորհուրդների ընտրությանը	66
14. Խորհուրդների ընտրությունները	71
15. Խորհրդային իշխանությունը նահանգներում, գավառներում, շրջաններում յեվ գյուղերում	73
16. Ս. Ն. Հ. Միության դրոշակը, գինանշանն, մայրաքաղաքը յեվ հիմնը	78

Վ Ր Ի Պ Ա Կ

	Տպված է	Պետք է լինի
1-ին յերես	7 տող վերևից բռնում էր	բռնում է
1 » »	1 տող ներքևից բացմաթիվ	բացմաթիվ
20 » »	15 տող վերևից Ս. Ն. Հ. Մ.	չպետք է կարդալ

«Ազգային գրադարան»

NL0200559

ԳԻՆՆ Ե 40 ԿՈՊ.

